

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ:

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

ΣΤΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Η ΕΡΕΥΝΑ ΔΙΕΞΗΧΘΗ ΑΠΟ ΤΗΝ RAI CONSULTANTS PUBLIC LTD

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΡΧΗ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
2. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ/ ΜΕΛΕΤΗΣ	5
3. ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ	6
4. ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ	7
5. ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	10
5.1 Τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα και ο βαθμός εκπλήρωσης της αποστολής τους	10
5.2 Η σημασία της τηλεόρασης στη ζωή των Κυπρίων	11
5.3 Συνήθειες τηλεθέασης	13
5.4 Προτιμήσεις του κοινού σε είδη προγραμμάτων	15
5.5 Βαθμός ικανοποίησης του κοινού όσον αφορά το τηλεοπτικό περιεχόμενο	18
5.6 Κριτήρια ποιότητας της κυπριακής τηλεόρασης	19
5.7 Αξιολόγηση της ποιότητας της κυπριακής τηλεόρασης	21
5.8 Αξιολόγηση της ποιότητας των προγραμμάτων της κυπριακής τηλεόρασης	24
5.9 Προσδοκίες και αντιλήψεις του κοινού για τα κρατικά κανάλια	35
5.10 Διαφήμιση και Τηλεόραση	37
5.11 Ενημέρωση και Τηλεόραση	38
5.12 Αρχή Ραδιοτηλεόρασης	41
5.13 Τηλεόραση και παιδιά	42
5.14 Ραδιόφωνο	44
6. ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	46
7. ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ	49

1. Εισαγωγή

Ο σημερινός τρόπος ζωής των ανθρώπων, ο οποίος χαρακτηρίζεται σε μεγάλο βαθμό από την έλλειψη ελεύθερου χρόνου που ως αποτέλεσμα οδηγεί στον έμμεσο περιορισμό της ελευθερίας του ανθρώπου για σύναψη κοινωνικών σχέσεων με τους συνανθρώπους του, καθιστά την τηλεόραση ως το κύριο «υποκατάστατο» μέσο κοινωνικοποίησης. Έρχεται να συμπληρώσει το κενό που δημιουργείται στον άνθρωπο από την στέρηση των ευκαιριών για συμμετοχή σε κοινωνικές δραστηριότητες, εκπληρώνοντας ρόλους ενημερωτικούς, ψυχαγωγικούς και επιμορφωτικούς .

Ο ρόλος αυτός – που έχει αναπόφευκτα κατακτήσει η τηλεόραση – καθιστά την διασφάλιση της ποιότητας των προϊόντων που προσφέρει κρίσιμη για την προστασία και την διασφάλιση των ηθών, ιδανικών και αξιών της κοινωνίας. Η τηλεόραση (και σε μικρότερο βαθμό το ραδιόφωνο), αποτελούν σημαντικές πηγές επιρροής και οι επιδράσεις τους στη διαμόρφωση κοινής γνώμης καθώς και στον τρόπο σκέψης και συμπεριφοράς των ανθρώπων είναι δυναμικές και άμεσες.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που συγκέντρωσε η EURODATA TV ο μέσος χρόνος τηλεθέασης στην Ευρώπη αυξήθηκε το 2002 σε σύγκριση με το 2001 κατά 9 λεπτά, από 3 ώρες και 23 λεπτά σε 3 ώρες και 32 λεπτά ημερησίως.¹ Όπως αποδεικνύεται, παρά την αυξανόμενη διείσδυση και χρήση νέων μέσων όπως το Internet, η «κατανάλωση» της τηλεόρασης δεν φαίνεται να μειώνεται. Η τηλεόραση, αλλά και το ραδιόφωνο, παραμένουν τα κύρια όργανα στην ψυχαγωγία, διαπαιδαγώγηση και ενημέρωση της κοινωνίας.

Ο πλουραλισμός των τηλεοπτικών μέσων που έχει καθιερωθεί εδώ και χρόνια τόσο στην Ευρώπη όσο και στην Κύπρο, είχε σκοπό ταυτόχρονα με την αλλαγή στην προσφορά και ζήτηση να φέρει και ποιοτική αλλαγή στην προσφορά ενημέρωσης, πολιτισμού και διαπαιδαγώγησης. Ωστόσο, αρκετές έρευνες που έχουν διεξαχθεί στο διεθνές παρασκήνιο, αποδεικνύουν ότι τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα συχνά παρεκκλίνουν από τον πρωταρχικό τους στόχο, προσφέροντας προϊόντα χαμηλής ποιότητας, που δεν ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις και προσδοκίες των τηλεθεατών/ ακροατών τους. Έτσι, παρατηρούνται φαινόμενα «αναγκαστικής» αποδοχής των υποπροϊόντων που προσφέρονται, αφού οι εναλλακτικές λύσεις για παρακολούθηση προγραμμάτων καλύτερης ποιότητας είναι συχνά ελάχιστες.

Συγκεκριμένα, σε πολλές περιπτώσεις παρατηρείται μία διαφοροποίηση στην αξιολόγηση των ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών από το κοινό και των ποσοστών τηλεθέασης και ακροαματικότητας που λαμβάνουν. Σύμφωνα με μία έρευνα της Taylor Nelson, η οποία πραγματοποιήθηκε το Νοέμβριο του 2001, και η οποία αποσκοπούσε στην διερεύνηση του βαθμού ικανοποίησης του ελληνικού τηλεοπτικού κοινού από τις εκπομπές που παρακολουθεί, προγράμματα τα οποία λαμβάνουν υψηλή βαθμολογία καταλαμβάνουν ταυτόχρονα τις χαμηλότερες θέσεις στους πίνακες

¹ «Ελαφρά αυξημένος ο χρόνος τηλεθέασης στην Ευρώπη και στην Ελλάδα», Marketing.Net, 19/06/2003

τηλεθέασης². Επομένως, ο ψηλός βαθμός ακροαματικότητας / τηλεθέασης ενός προγράμματος δεν αποτελεί σωστή ένδειξη του βαθμού ικανοποίησης των τηλεθεατών από το περιεχόμενο και παρουσίαση του συγκεκριμένου προγράμματος.

Χωρίς την παρέμβαση των αρμόδιων φορέων και την ύπαρξη ρυθμιστικού πλαισίου, το ραδιοτηλεοπτικό κοινό παραμένει «απροστάτευτο» και ευάλωτο στις συμφεροντολογικές και εμπορικές «ορέξεις» των καναλιών. Ωστόσο, για να μπορέσουν οι αρμόδιοι φορείς να προσφέρουν την κατάλληλη προστασία και να διασφαλίσουν την ποιοτική προσφορά των ραδιοτηλεοπτικών μέσων στο κοινό, επιβάλλεται η διαμόρφωση μιας τεκμηριωμένης και σφαιρικά ολοκληρωμένης αντίληψης ως προς την έννοια και την σύσταση της ποιότητας.

Σε πολλές χώρες τις Ευρώπης, έχουν δημοσιευτεί σχετικές έρευνες, οι οποίες διεξάγονται ανάμεσα στο ραδιοτηλεοπτικό κοινό και από τις οποίες αντλούνται στοιχεία σχετικά με την διαμόρφωση των παραμέτρων που αποτελούν την ποιότητα του ραδιοτηλεοπτικού προϊόντος και βάση των οποίων σχεδιάζονται τα πλαίσια αξιολόγησης και ρύθμισης των ραδιοτηλεοπτικών μέσων.

Για τις αντιλήψεις και τα κριτήρια ποιότητας του κυπριακού ραδιοτηλεοπτικού κοινού δεν έχει δημοσιευτεί μέχρι σήμερα καμία έρευνα (από ανεξάρτητο φορέα). Οι κύριες ενδείξεις σχετικά με τις προτιμήσεις των τηλεθεατών και ακροατών που υπάρχουν προέρχονται από τις μετρήσεις τηλεθέασης και ακροαματικότητας οι οποίες όμως, όπως διαφαίνεται πιο πάνω, δεν αποτελούν σαφή ένδειξη της ικανοποίησης του κοινού για τα ραδιοτηλεοπτικά προγράμματα που προβάλλονται από τα κυπριακά κανάλια. Παράλληλα, σύμφωνα με στοιχεία της Αρχής Ραδιοτηλεόρασης, κατά το έτος 2001 εξετάσθηκαν και πάρθηκαν αποφάσεις για 173 παραβάσεις από ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς, οι οποίες αφορούσαν συνολικά 1761 περιπτώσεις πιθανών παραβάσεων. Οι περιπτώσεις αυτές διερευνήθηκαν είτε αυτεπάγγελα είτε κατόπιν παραπόνου / καταγγελίας από πολίτες, σύνολα και οργανώσεις.

Ως εκ τούτου η ανάγκη για τον καθορισμό στοιχειοθετημένης και συγκεκριμενοποιημένης έννοιας της ποιότητας όσον αφορά το ραδιοτηλεοπτικό προϊόν, οδήγησε στην απόφαση για την εκπόνηση μιας ολοκληρωμένης μελέτης στην Κύπρο. Η μελέτη διεξήχθη από την εταιρεία RAI Consultants, για λογαριασμό της Αρχής Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου, με βασικό στόχο τον εντοπισμό και προσδιορισμό των παραμέτρων που καθορίζουν την έννοια της ποιότητας του ραδιοτηλεοπτικού πεδίου και κατ' επέκταση την αξιολόγηση της ποιοτικής στάθμης του κυπριακού ραδιοτηλεοπτικού προϊόντος όπως έχει εξελιχθεί στην Κύπρο σήμερα.

² «Εκτιμούμε τις εκπομπές που δεν βλέπουμε...», Εφημερίδα Ελεύθερος Τύπος, 29/11/2001

2. Ταυτότητα Έρευνας/ Μελέτης

Για την εκπόνηση της μελέτης χρησιμοποιήθηκαν ποικίλες πηγές άντλησης στοιχείων, πετυχαίνοντας έτσι την πολυδιάστατη και ολοκληρωμένη κάλυψη του θέματος. Λήφθηκαν υπόψη έρευνες που διεξήχθησαν στο εξωτερικό, εξειδικευμένες γνώσεις που κατείχαν εμπειρογνώμονες τόσο στο εξωτερικό όσο και στην Κύπρο, απόψεις και γνώμες σημαντικών κοινωνικών, εμπορικών, πολιτικών και θρησκευτικών φορέων, καθώς και οι προσδοκίες και αντιλήψεις του ραδιοτηλεοπτικού κοινού.

Συγκεκριμένα, η μελέτη ολοκληρώθηκε με τέσσερα ερευνητικά εργαλεία:

Σε πρώτο στάδιο, διεξήχθη δευτερογενής έρευνα, κατά την οποία συλλέχθηκαν πληροφορίες από σχετικούς φορείς σχετικά με το ρυθμιστικό πλαίσιο των ραδιοτηλεοπτικών μέσων στην Κύπρο και στο εξωτερικό, μελετήθηκαν παρόμοιες έρευνες που διεξήχθησαν στον εξωτερικό καθώς και σχετικά δημοσιεύματα από εμπειρογνώμονες στην Κύπρο και στο εξωτερικό.

Σε δεύτερο στάδιο διεξήχθησαν εις βάθος συνεντεύξεις με φορείς οι οποίοι έχουν άμεση ή έμμεση σχέση με τη λειτουργία και ρύθμιση των ραδιοτηλεοπτικών μέσων καθώς και με φορείς οι οποίοι κατέχουν ενεργό ρόλο στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης και τη διαπαιδαγώγηση του κοινού, όπως δημοσιογράφοι, διαφημιστές, εκπαιδευτικοί, πολιτικοί, εκκλησιαστικοί παράγοντες και άτομα που ανήκουν σε πολιτιστικές ομάδες και οργανώσεις.

Σε τρίτο στάδιο πραγματοποιήθηκαν ομάδες συζητήσεων (focus groups), στις οποίες έλαβαν μέρος απλοί πολίτες που εκπροσωπούσαν το ραδιοτηλεοπτικό κοινό. Μέσα από τις συζητήσεις εκφράστηκαν απόψεις και διερευνήθηκε εις βάθος η σύσταση της έννοιας της ποιότητας.

Η μελέτη ολοκληρώθηκε με την πραγματοποίηση της παγκύπριας τηλεφωνικής έρευνας ανάμεσα στο ραδιοτηλεοπτικό κοινό. Η έρευνα κάλυψε, με τη διεξαγωγή 1000 συνεντεύξεων, ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα του ραδιοτηλεοπτικού κοινού ηλικίας δεκαέξι χρονών και άνω, παγκυπρίως. Οι ερωτηθέντες κλήθηκαν να απαντήσουν σε ερωτήματα σχετικά με το ραδιοτηλεοπτικό πεδίο και ειδικότερα για το ποιοτικό επίπεδο της κυπριακής τηλεόρασης.

3. Ρυθμιστικό Πλαίσιο Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης στην Ευρώπη

Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης στην Ευρώπη διέπονται από ρυθμιστικό πλαίσιο το οποίο περιλαμβάνει τη θέσπιση οδηγιών και κατευθυντήριων γραμμών σε ότι αφορά τα κοινά συμφέροντα των κρατών μελών, όπως ανοικτά σύνορα και θεμιτός ανταγωνισμός. Κάθε κράτος μέλος διατηρεί το δικαίωμα να διαμορφώνει τη δική του οπτικοακουστική πολιτική.

Παράλληλα έχει εκδοθεί η οδηγία «Τηλεόραση Χωρίς Σύνορα» (1989/1997) για το συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την άσκηση τηλεοπτικών δραστηριοτήτων. Η οδηγία «Τηλεόραση Χωρίς Σύνορα» βασίζεται σε δύο βασικές αρχές: την ελεύθερη κυκλοφορία ευρωπαϊκών τηλεοπτικών μέσων στην εσωτερική αγορά και την υποχρέωση τους να αφιερώνουν, όταν αυτό είναι εφικτό, περισσότερο από το ήμισυ του χρόνου μετάδοσης τους σε ευρωπαϊκά έργα («ποσοστά μετάδοσης»). Στόχος της οδηγίας είναι η διαφύλαξη ορισμένων σημαντικών στόχων δημοσίου συμφέροντος, όπως η πολιτιστική πολυμορφία, η προστασία ανηλίκων (μέτρα κατά των προγραμμάτων που περιέχουν σκληρές βίας ή είναι πορνογραφικού χαρακτήρα), το δικαίωμα απάντησης και η διατύπωση κανόνων σχετικά με το περιεχόμενο και τη συχνότητα των τηλεοπτικών διαφημίσεων.

Επιπλέον, δεν υπάρχει συγκεκριμένη κατευθυντήρια γραμμή για την δημιουργία δημόσιων υπηρεσιών ραδιοτηλεόρασης, ενώ η οριοθέτηση και η οργάνωση δημόσιας υπηρεσίας ραδιοτηλεόρασης εναπόκειται στο κάθε κράτος μέλος, κάτω από τις προϋποθέσεις που αυτό κρίνει κατάλληλες.

4. Δομή και Λειτουργία των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης στην Κύπρο

Την τελευταία δεκαπενταετία, το ραδιοηλεκτροπτικό πεδίο στην Κύπρο παρουσιάζει σημαντική εξέλιξη. Εντούτοις, η ανάπτυξη αυτή θεωρείται σχετικά πρόσφατη υποδεικνύοντας έτσι τη μικρή σχετικά πείρα των κυπριακών μέσων μαζικής ενημέρωσης στο ραδιοηλεκτροπτικό χώρο.

Το κυριότερο επίτευγμα της κυπριακής ραδιοηλεόρασης είναι η πολυφωνία. Σήμερα, λειτουργούν πέντε κανάλια με παγκύπρια κάλυψη, εκ των οποίων τα δύο είναι κρατικά, και έξι τοπικά κανάλια. Επίσης, από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 λειτουργούν δύο συνδρομητικά κανάλια ενώ τον τελευταίο χρόνο την είσοδο τους στο ραδιοηλεκτροπτικό χώρο έκαναν τα δορυφορικά κανάλια.

Κατά γενική ομολογία, τα ραδιοηλεκτροπτικά μέσα αποτελούν το πλέον άμεσο και αποτελεσματικό μέσο διαβίβασης μηνυμάτων κοινωνικού, πολιτικού, πολιτιστικού και οικονομικού περιεχομένου στο κυπριακό κοινό. Συνεπώς, τα ραδιοηλεκτροπτικά μέσα φέρουν σημαντική κοινωνική ευθύνη, η οποία είναι συνυφασμένη με τη «... σωστή, ολοκληρωμένη, έγκαιρη, και έγκυρη πληροφόρηση και ενημέρωση ... τη σωστή ψυχαγωγία και τη σωστή επιμόρφωση...»³.

Το 1998 και σύμφωνα με τον περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Νόμο 7 (I) ιδρύθηκε η Αρχή Ραδιοηλεόρασης Κύπρου.

Η Αρχή Ραδιοηλεόρασης Κύπρου είναι ένα ανεξάρτητο ρυθμιστικό όργανο το οποίο ενεργεί με στόχο την αποτελεσματική ρύθμιση και έλεγχο στα θέματα λειτουργίας της ιδιωτικής ραδιοηλεόρασης. Αποστολή της είναι να ρυθμίζει ευαίσθητα θέματα που συναρτώνται με το θεμελιώδες δικαίωμα της ελευθερίας της έκφρασης, ώστε να εξυπηρετείται το δημόσιο συμφέρον.

Οι αρμοδιότητες της Αρχής Ραδιοηλεόρασης Κύπρου καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων. Συγκεκριμένα, η Αρχή μεριμνά ώστε να υπάρχει πολιτική και πολιτιστική πολυφωνία και ο καθένας να έχει τη δυνατότητα πρόσβασης και επιλογής πηγών πληροφόρησης και προγραμμάτων μόρφωσης και ψυχαγωγίας. Ρυθμίζει την παροχή ραδιοηλεκτροπτικών υπηρεσιών προς και από την Κύπρο και ελέγχει τη συμμόρφωση των σταθμών που υπάγονται στη δικαιοδοσία της. Χορηγεί άδειες για την ίδρυση, εγκατάσταση και λειτουργία ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών. Επίσης, ελέγχει το πραγματικό ιδιοκτησιακό καθεστώς των σταθμών με σκοπό τη διασφάλιση της διαφάνειας και τον αποκλεισμό τάσεων για συγκέντρωση ιδιοκτησίας στα μέσα ενημέρωσης. Θεσπίζει μέτρα για ισότιμη μεταχείριση των πολιτικών κομμάτων και άλλων φορέων από τα ιδιωτικά ραδιοηλεκτροπτικά μέσα ενημέρωσης. Παράλληλα, εξασφαλίζει τη δημοσιογραφική και δημιουργική ανεξαρτησία των εργαζομένων στους ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς. Επιπρόσθετα,

³ Κριτήρια Ποιότητας στο Ραδιοηλεκτροπτικό Πεδίο της Κύπρου, Έκθεση Αποτελεσμάτων Ποιοτικής Έρευνας, Σεπτ. 2004

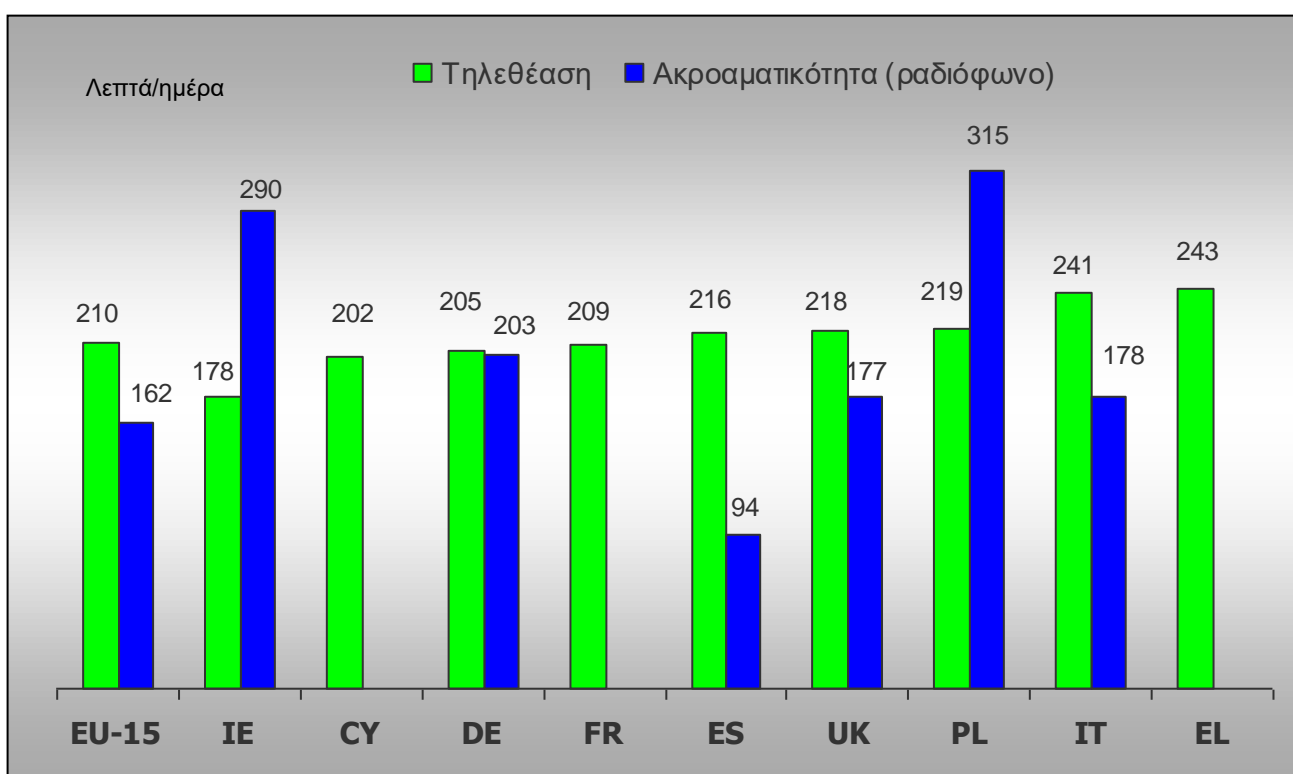
εξετάζει αυτεπάγγελα, ή έπειτα από παράπονα πολιτών ή φορέων, πιθανές παραβάσεις της νομοθεσίας από τους σταθμούς και επιβάλλει κυρώσεις που προβλέπονται από το Νόμο. Τέλος, η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης παρακολουθεί τις διεθνείς εξελίξεις στο τομέα της ραδιοτηλεόρασης και υποβάλλει εισηγήσεις στο Υπουργικό Συμβούλιο για βελτίωση, εκσυγχρονισμό και αναβάθμιση της σχετικής νομοθεσίας.

Οι εξουσίες της Αρχής εκτείνονται στους ιδιωτικούς ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς που υπάγονται στη δικαιοδοσία της και καλύπτουν το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου.

Με βάση στοιχεία του 2001, ο μέσος όρος τηλεθέασης στις Ευρωπαϊκές χώρες είναι 210 λεπτά ημερησίως, ενώ η Κύπρος συγκέντρωσε 202 λεπτά μέσης ημερήσιας τηλεθέασης¹. Παρόλο που η χώρα μας βρίσκεται πολύ κοντά στο μέσο όρο τηλεθέασης των ευρωπαϊκών χωρών, εντούτοις συγκριτικά κατέχει ένα από τους χαμηλότερους μέσους όρους τηλεθέασης στην Ευρώπη (Γράφημα 1).

Γράφημα 1

Μέσος Όρος Τηλεθέασης και Ακροαματικότητα 2001

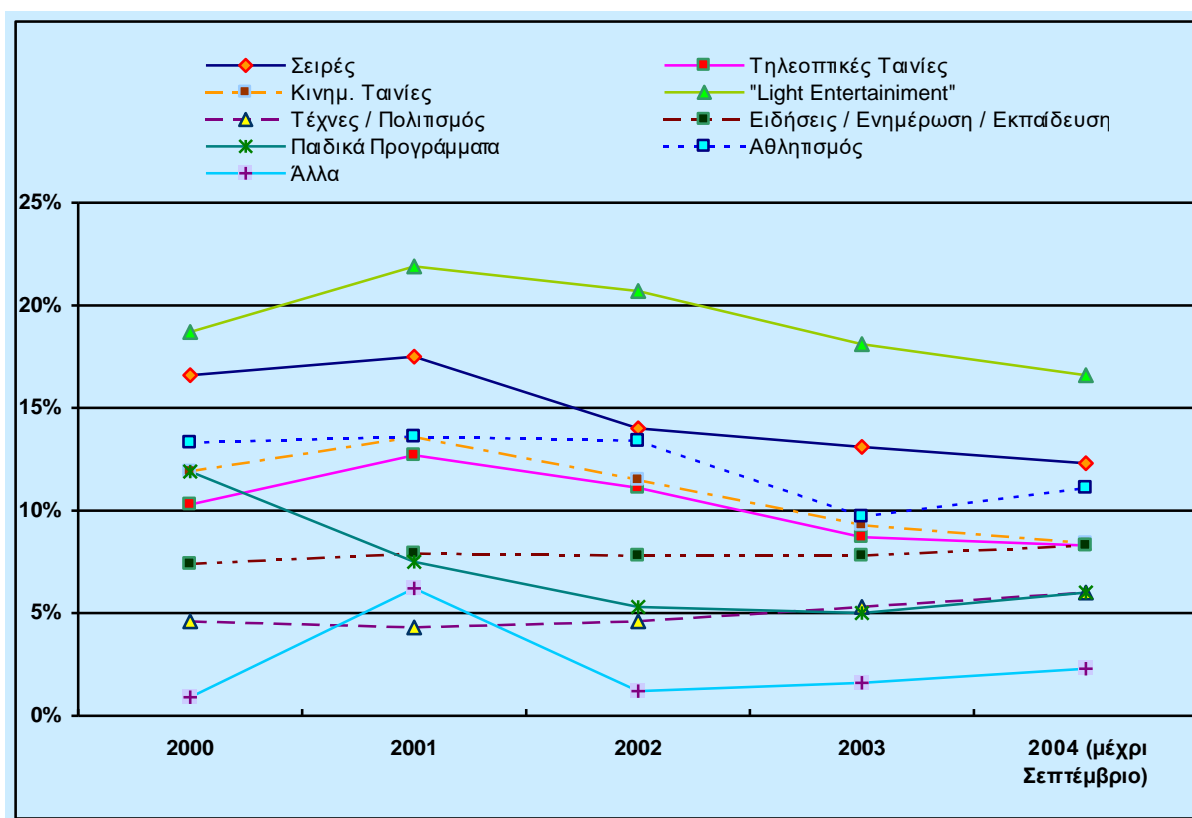
¹ Πηγή: Eurostat Information Society and Tourism Statistics, *Cinema, TV and Radio in the EU: Statistics on Audiovisual Services 1980-2002* (p.15)

Επιπρόσθετα, κατά τα έτη 2000-2004, τα δημοφιλέστερα προγράμματα στην κυπριακή τηλεόραση, σύμφωνα με τις μετρήσεις τηλεθέασης ήταν τα «Light Entertainment», οι τηλεοπτικές σειρές, και τα αθλητικά. Προγράμματα ενημερωτικού και πολιτιστικού περιεχομένου, δεν συγκεντρώνουν μεγάλο ποσοστό τηλεθέασης (Γράφημα.2)⁴.

Τα τελευταία τρία χρόνια τα περισσότερα προγράμματα παρουσιάζουν μείωση στη τηλεθέαση. Μεταξύ αυτών συμπεριλαμβάνονται τα προγράμματα τύπου Light Entertainment και οι τηλεοπτικές σειρές. Αντίθετα, η τηλεθέαση των αθλητικών προγραμμάτων αυξήθηκε το 2004, πιθανόν λόγω του Ευρωπαϊκού Πρωταθλήματος ποδοσφαίρου και των Ολυμπιακών αγώνων.

Γράφημα 2

Τηλεθέαση ανά τύπο προγράμματος 2000 – 2004 (μέχρι Σεπτέμβριο)

Σε ό,τι αφορά τώρα τα ενημερωτικά προγράμματα, αυτά ακολουθούν σταθερή πορεία την τελευταία πενταετία με μικρή αύξηση το 2004, πιθανόν λόγω της κινητικότητας που σημειώθηκε στο εθνικό θέμα, των συνομιλιών της Λουκέρνης και του Δημοψηφίσματος για το σχέδιο Ανάν.

Αξιοσημείωτο είναι και το γεγονός ότι το ποσοστό τηλεθέασης των παιδικών προγραμμάτων σημείωσε μεγάλη πτώση το 2001, για να σταθεροποιηθεί τα επόμενα τρία χρόνια στο 6%. Τα δε πολιτιστικά προγράμματα αποτελούν τη μοναδική κατηγορία εκπομπών που παρουσίασαν αυξητική τάση στην τηλεθέαση από το 2001 και μετά.

⁴ Πηγή: Στοιχεία από μετρήσεις AGB Κύπρου για τα χρόνια 2002, 2003, 2004

5. Κυριότερα Ευρήματα της Πρωτογενούς Έρευνας

5.1 Τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα και ο βαθμός εκπλήρωσης της αποστολής τους

Αντικείμενο έντονης συζήτησης αποτέλεσε στα πλαίσια της έρευνας ανάμεσα στους εμπειρογνώμονες και σχετικούς φορείς, ο τρόπος με τον οποίο τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα επιχειρούν να πραγματοποιήσουν την αποστολή τους και ο βαθμός στον οποίο αυτή επιτυγχάνεται. Πολλοί πιστεύουν ότι τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα έχουν αποτύχει στην εκπλήρωση της προσδοκώμενης αποστολής. Σύμφωνα με αυτούς, η πληροφόρηση και η ενημέρωση που προσφέρεται θεωρείται ότι έχει παραπλανητικό χαρακτήρα. Επιπλέον, η εκπαιδευτική/επιμορφωτική αποστολή εκτιμάται ότι έχει αποτύχει αφού στα προγράμματα υπάρχουν πολλές σκηνές βίας ενώ η ψυχαγωγία χαρακτηρίζεται “φτηνή” αφού παρουσιάζει ελλείψεις στην ποιότητα προγραμμάτων, στην αισθητική, στην δημιουργικότητα κ.α. Σύμφωνα με τους κοινωνικά και πολιτιστικά εμπλεκόμενους φορείς, η αποτυχία της αποστολής των ραδιοτηλεοπτικών μέσων οφείλεται κυρίως σε δύο βασικούς παράγοντες: το οικονομικό συμφέρον, το οποίο θεωρείται ως ο απώτερος σκοπός των ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών, συμπεριλαμβανομένου και του κρατικού καναλιού, και την έλλειψη επαγγελματικά εξειδικευμένου προσωπικού.

Η αδιάκοπη επιδίωξη για οικονομικό κέρδος οδηγεί τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα σε μια συνεχή μάχη ανταγωνισμού στην οποία όλα τα κανάλια προσπαθούν να εξασφαλίσουν μεγαλύτερα ποσοστά τηλεθέασης και ακροαματικότητας, ώστε να καλύψουν το διαφημιστικό τους χώρο με περισσότερες πωλήσεις. Μέσα από την έρευνα αναφέρθηκε επίσης η απουσία επαγγελματισμού στα ραδιοτηλεοπτικά μέσα. Το αποτέλεσμα είναι η προβολή χαμηλής ποιότητας προγραμμάτων. Η ευθύνη για την έλλειψη επαγγελματισμού στα ραδιοτηλεοπτικά μέσα αποδίδεται στους διαχειριστές των ραδιοτηλεοπτικών καναλιών, οι οποίοι για επίτευξη των προσωπικών τους συμφερόντων – και πολλές φορές για λόγους πολιτικών συμφερόντων – «... αναθέτουν σε ανθρώπους ακατάλληλους να κάνουν αυτό το πράγμα, χωρίς να έχουν την κατάλληλη καλλιέργεια και ενημέρωση για να μπορέσουν να διαφωτίσουν άλλους...»¹.

Σε αντίθεση με τους εμπλεκόμενους φορείς, το κοινό παρουσιάζει μια πιο θετική στάση απέναντι στα ραδιοτηλεοπτικά μέσα.

¹ Κριτήρια ποιότητας στο Ραδιοτηλεοπτικό πεδίο της Κύπρου, Έκθεση Αποτελεσμάτων Ποιοτικής Έρευνας,

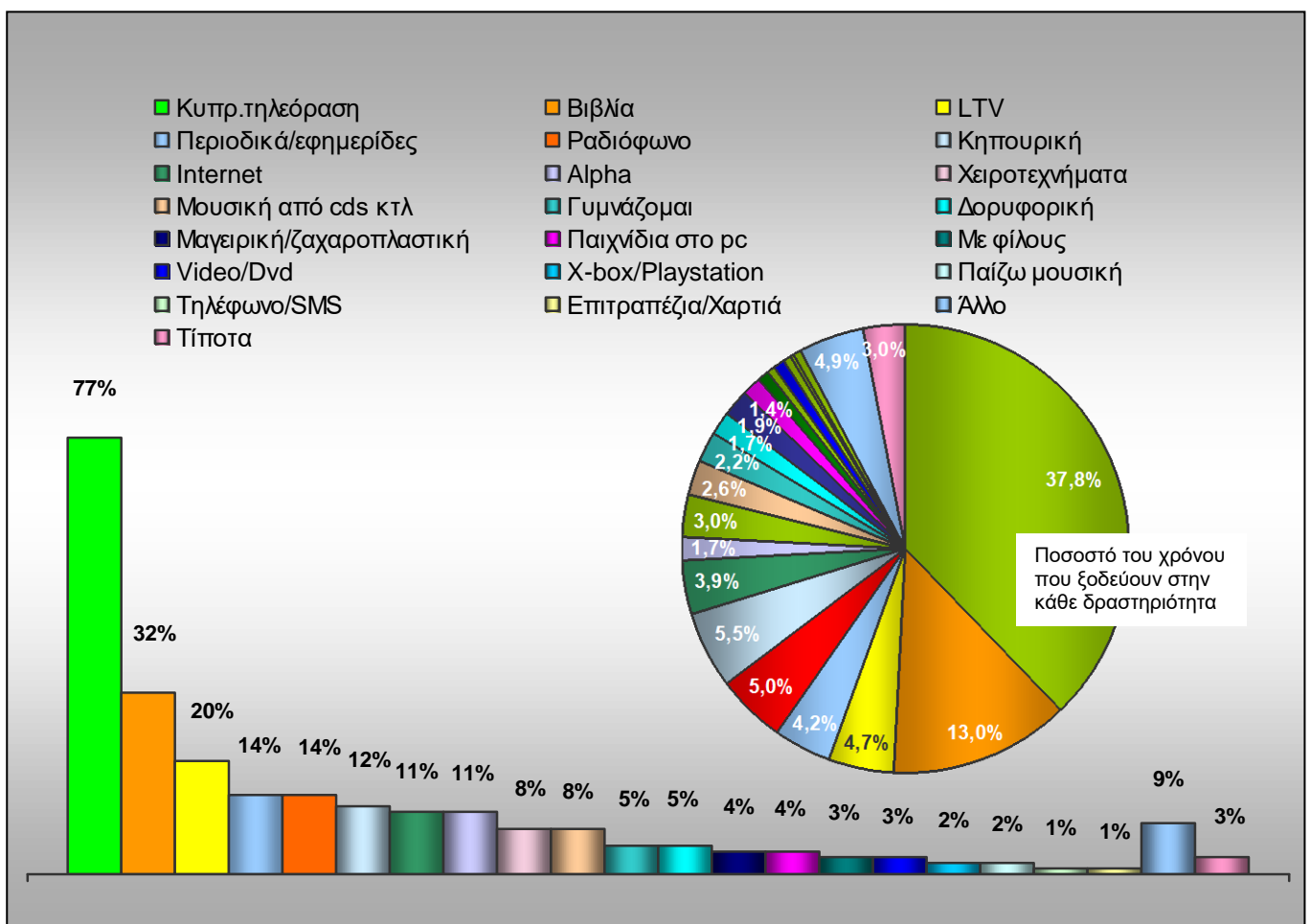
5.2 Η σημασία της τηλεόρασης στη ζωή των Κυπρίων

Η παρακολούθηση της τηλεόρασης αποτελεί μια σημαντική δραστηριότητα στη καθημερινή ζωή των Κυπρίων. Όπως και στο εξωτερικό, έτσι και στην Κύπρο το κοινό παρακολουθεί τηλεόραση κυρίως για ενημέρωση και ψυχαγωγία.

Οκτώ στους δέκα ερωτηθέντες ανέφεραν ότι παρακολουθούν κυπριακή τηλεόραση στον ελεύθερο τους χρόνο. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι οι Κύπριοι αφιερώνουν τον μισό από τον ελεύθερο τους χρόνο στο να παρακολουθούν τηλεόραση. Σημαντικό επίσης θεωρείται το γεγονός ότι το 20% των ερωτηθέντων παρακολουθεί κυπριακή τηλεόραση παράλληλα με την συνδρομητική LTV στον ελεύθερο του χρόνο (Γράφημα 3).

Γράφημα 3

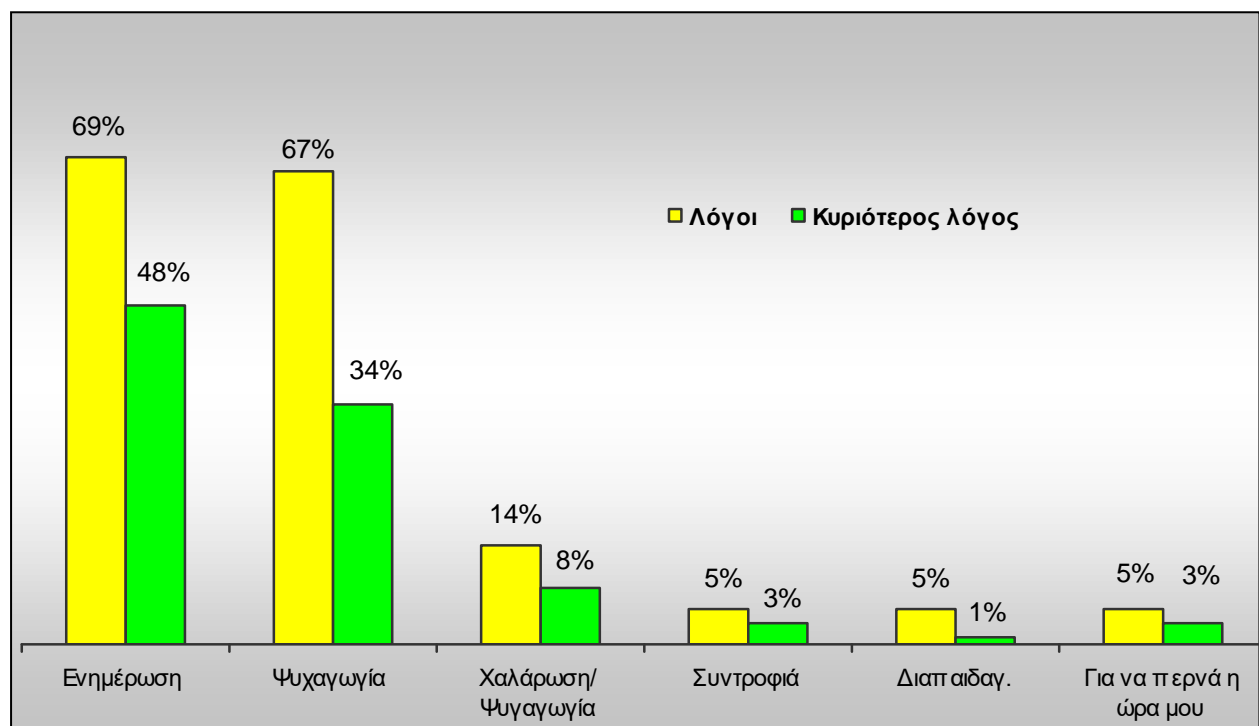
Δραστηριότητες στον ελεύθερο χρόνο στο σπίτι

Οι Κύπριοι τηλεθεατές παρακολουθούν τηλεόραση για ενημέρωση σε ποσοστό 69%, για ψυχαγωγία σε ποσοστό 67%, για χαλάρωση 14%, για συντροφιά 5%, για διαπαιδαγώγηση 5%, και απλά γιατί δεν έχουν κάτι άλλο να κάνουν 5%. Ως κυριότερος λόγος παρακολούθησης τηλεόρασης παρουσιάζεται η ενημέρωση με ποσοστό 48% και σαν δεύτερος κύριος λόγος η ψυχαγωγία με ένα ποσοστό της τάξης του 34%. Στην τρίτη θέση, με ποσοστό 14%, βρίσκεται η παρακολούθηση τηλεόρασης για χαλάρωση (Γράφημα 4).

Γράφημα 4

Λόγοι για τους οποίους παρακολουθούν τηλεόραση

5.3 Συνήθειες τηλεθέασης

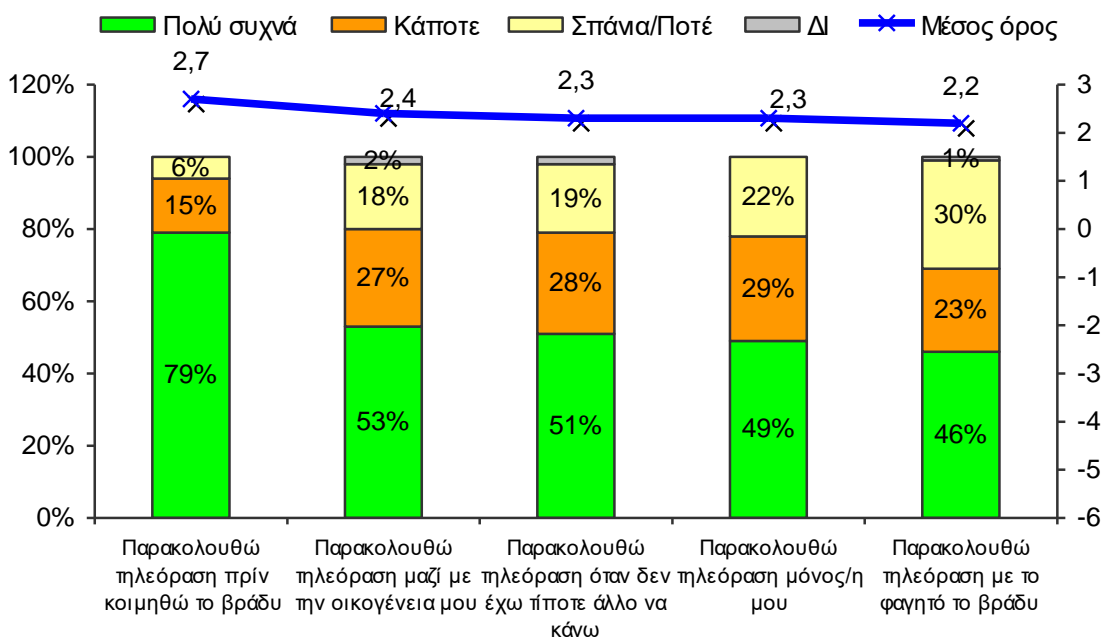
Οι συνήθειες του τηλεοπτικού κοινού παρουσιάζονται ενδιαφέρουσες. Αρκετοί είναι οι ερωτηθέντες που παρακολουθούν τηλεόραση μόλις ξυπνήσουν, πολλοί είναι αυτοί που παρακολουθούν τηλεόραση όταν βρίσκονται στο σπίτι, ενώ πολύ περισσότεροι είναι εκείνοι που παρακολουθούν τηλεόραση πριν κοιμηθούν το βράδυ.

Συγκεκριμένα, οκτώ στους δέκα ερωτηθέντες δήλωσαν ότι πολύ συχνά παρακολουθούν τηλεόραση πριν κοιμηθούν το βράδυ. Ένας στους δύο περίπου ερωτηθέντες ανέφερε ότι παρακολουθεί τηλεόραση μαζί με την οικογένεια του, ενώ ένα αντίστοιχο ποσοστό παρακολουθεί τηλεόραση όταν δεν έχει τίποτα άλλο να κάνει. Επιπρόσθετα, αρκετοί είναι αυτοί που παρακολουθούν συχνά τηλεόραση όταν είναι μόνοι ή το βράδυ την ώρα του φαγητού. Επίσης η τηλεόραση συνδυάζεται με την ώρα του μεσημεριανού – κυρίως από τις νεαρότερες ηλικιακές ομάδες – μετά το διάβασμα ή τη δουλειά (Γράφημα 5).

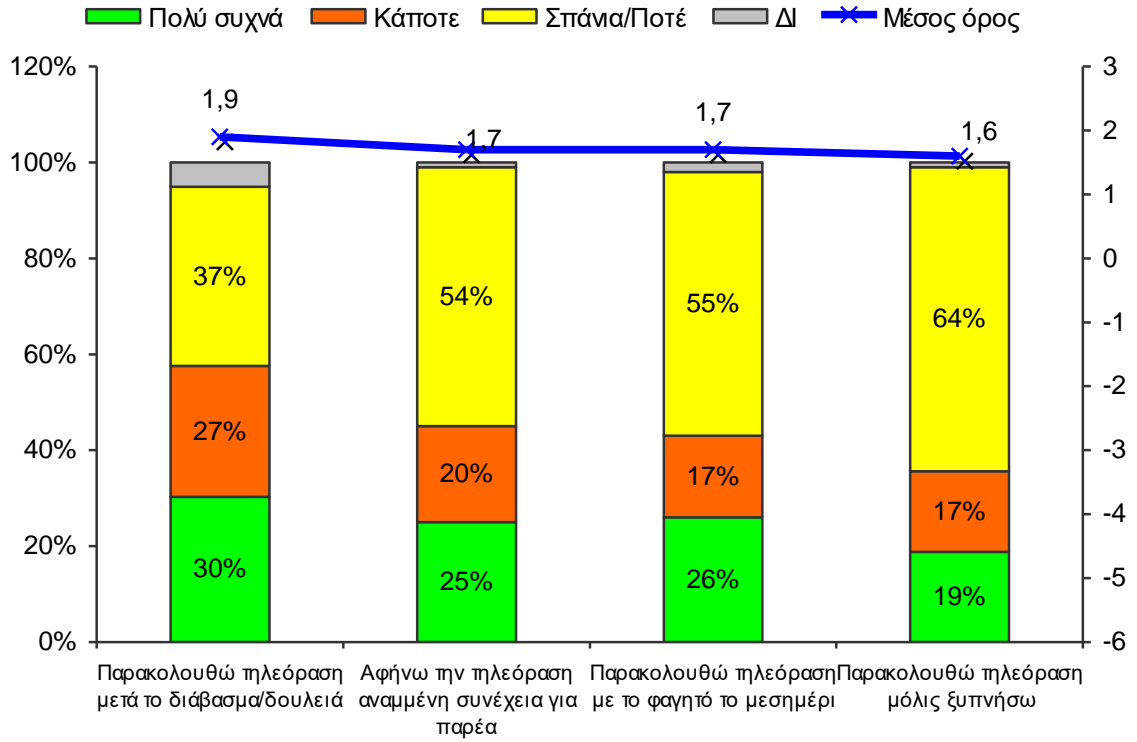
Αξιοσημείωτο παρουσιάζεται το γεγονός ότι ένας στους τέσσερις ερωτηθέντες δήλωσε ότι συνήθως αφήνει την τηλεόραση αναμμένη συνέχεια, για παρέα. Ειδικά, το 31% των γυναικών ανέφερε ότι αφήνει πολύ συχνά την τηλεόραση αναμμένη χωρίς να παρακολουθεί, διπλάσιο ποσοστό σε σχέση με τους άντρες (16%). Ένα αρκετά σημαντικό ποσοστό της τάξης του 19% παρακολουθεί τηλεόραση μόλις ξυπνήσει, ποσοστό το οποίο ανέρχεται στους 24% της νεαρής ηλικιακής ομάδας 16 - 24.

Γράφημα 5

Λόγοι για τους οποίους παρακολουθούν τηλεόραση

Λόγοι για τους οποίους παρακολουθούν τηλεόραση (συνέχεια)

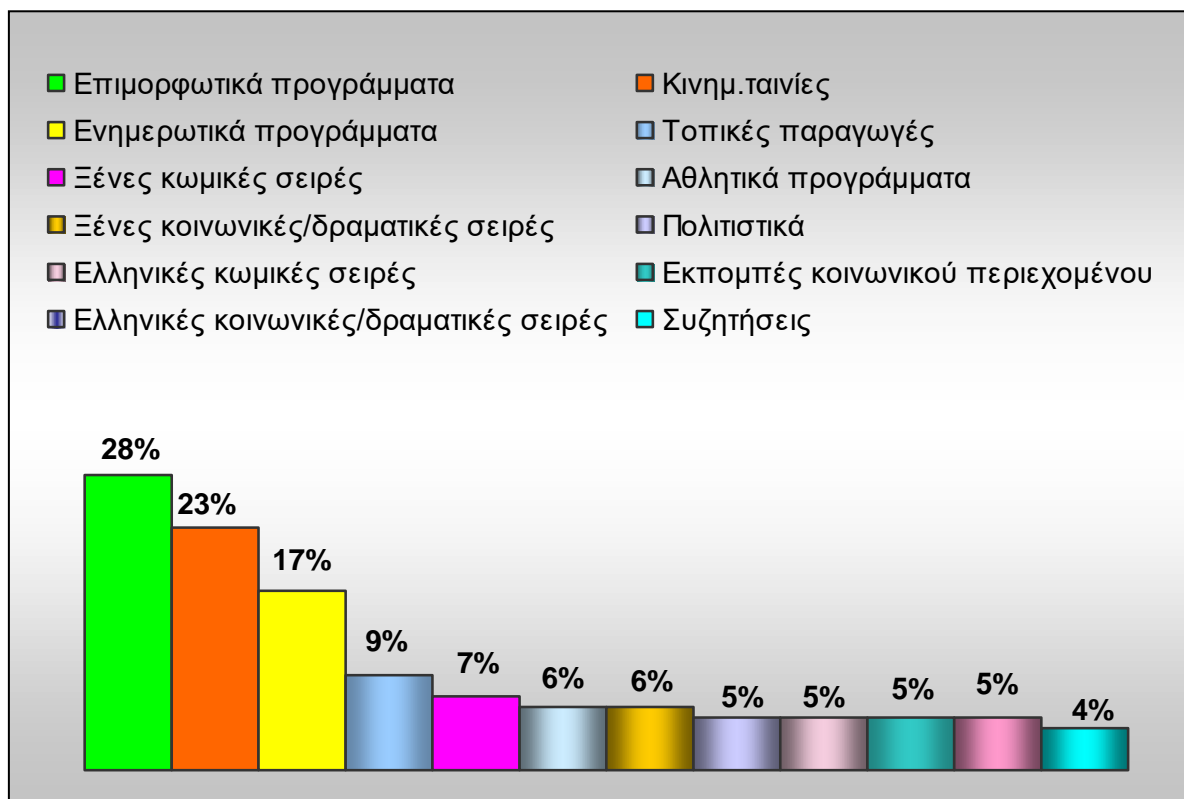

5.4 Προτιμήσεις του κοινού σε είδη προγραμμάτων

Όσον αφορά τα προγράμματα που προβάλλονται στο τηλεοπτικό χώρο, το κοινό εξέφρασε την επιθυμία προβολής σε μεγαλύτερο βαθμό επιμορφωτικών και ενημερωτικών προγραμμάτων καθώς και κινηματογραφικών ταινιών. Η προβολή τοπικών παραγωγών σε μεγαλύτερο επίσης βαθμό παρουσιάζεται σαν μια επιπλέον επιθυμία του κοινού. (Γράφημα 6).

Γράφημα 6

Προγράμματα που θα ήθελαν να προβάλλονται σε μεγαλύτερο βαθμό

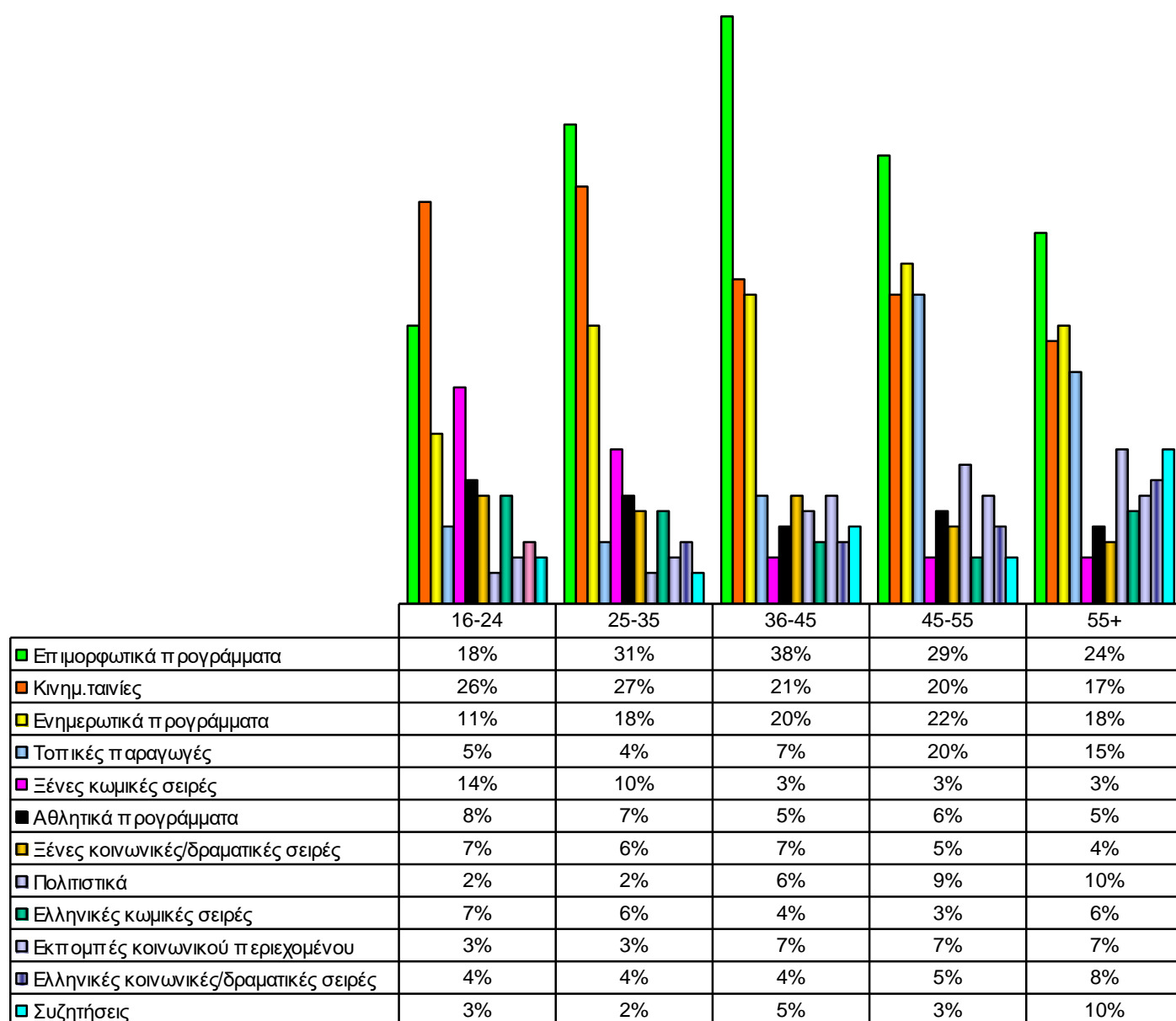

Εντός των ηλικιακών ομάδων παρατηρούνται διαφοροποιήσεις σε σχέση με την γενική εικόνα. Συγκεκριμένα, οι νέοι ηλικίας 16-24 θα ήθελαν να προβάλλονται σε μεγαλύτερο βαθμό κινηματογραφικές ταινίες και ξένες κωμικές σειρές. Η ηλικιακή ομάδα 25-35 προτιμά σε μεγαλύτερο βαθμό την προβολή επιμορφωτικών προγραμμάτων, κινηματογραφικών ταινιών και ενημερωτικών προγραμμάτων. Όπως η ηλικιακή ομάδα 25-35 έτσι και η ομάδα ατόμων 36-45 θα ήθελε να προβάλλονται σε μεγαλύτερο βαθμό επιμορφωτικά και ενημερωτικά προγράμματα. Η μεγαλύτερη ηλικιακή ομάδα (55+) ανέφερε ότι θα ήθελε να παρακολουθεί περισσότερα ενημερωτικά προγράμματα και τοπικές παραγωγές. (Γράφημα 7)

Γράφημα 7

Προγράμματα που θα ήθελαν να προβάλλονται σε μεγαλύτερο βαθμό

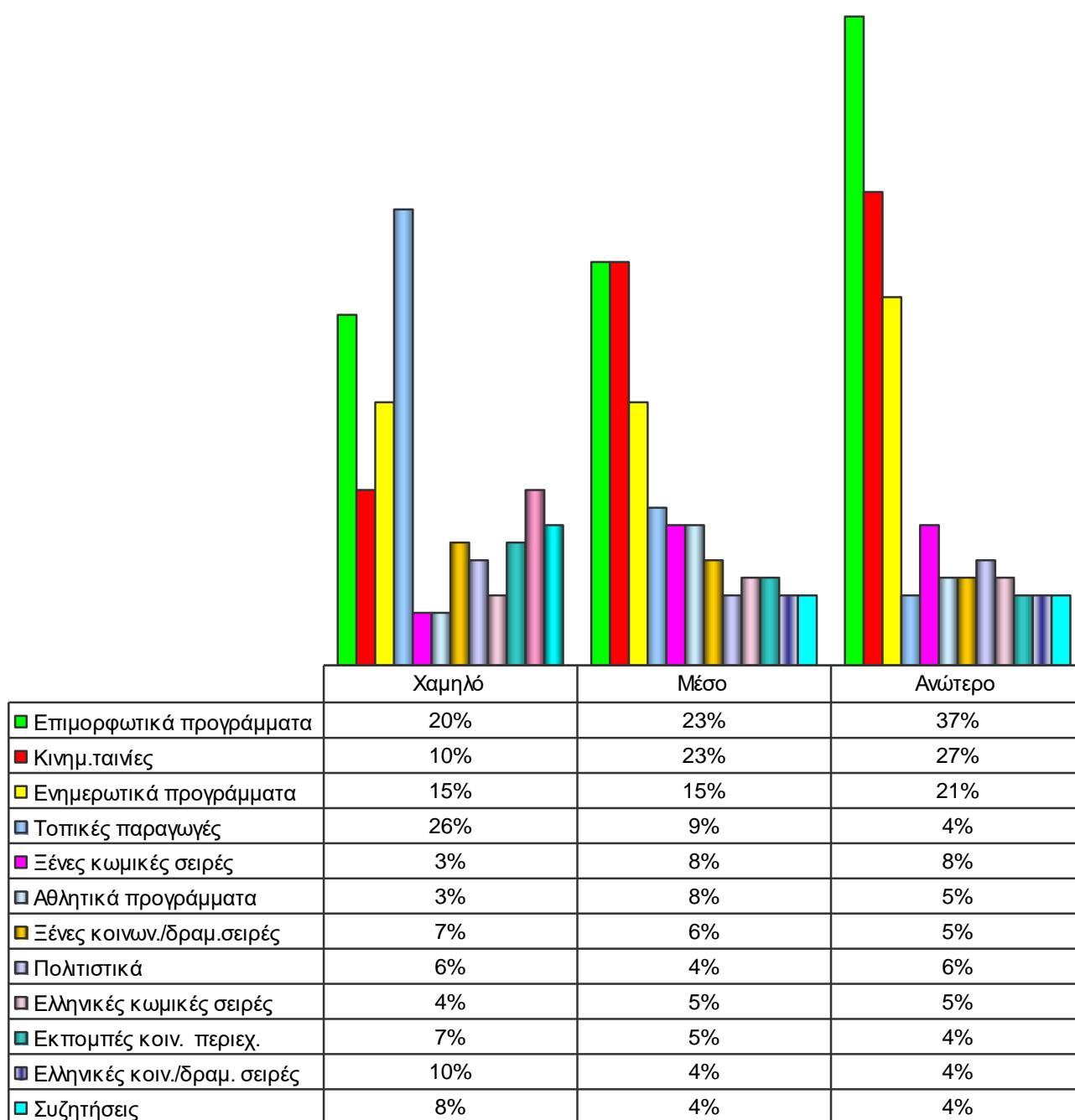
Κατά ηλικία

Διαφορές παρατηρούνται επίσης ανάμεσα στους ερωτηθέντες με διαφορετικό μορφωτικό επίπεδο. Αναλυτικότερα, τα άτομα χαμηλής μόρφωσης θα ήθελαν να προβάλλονται σε μεγαλύτερο βαθμό τοπικές παραγωγές. Οι ερωτηθέντες μέσης μόρφωσης παρουσιάζουν ιδιαίτερη προτίμηση στα επιμορφωτικά προγράμματα και στις κινηματογραφικές ταινίες. Τέλος, οι ερωτηθέντες ανώτερης μόρφωσης θα ήθελαν επίσης, να προβάλλονται σε υψηλότερο βαθμό επιμορφωτικά προγράμματα, κινηματογραφικές ταινίες και ενημερωτικά προγράμματα. (Γράφημα 8)

Γράφημα 8

Προγράμματα που θα ήθελαν να προβάλλονται σε μεγαλύτερο βαθμό Κατά μορφωτικό επίπεδο

5.5 Βαθμός ικανοποίησης του κοινού όσον αφορά το τηλεοπτικό περιεχόμενο

Σύμφωνα με την έρευνα, οι ερωτηθέντες παρουσιάζονται αρκετά ικανοποιημένοι από το βαθμό στον οποίο η τηλεόραση καλύπτει την ανάγκη τους για ενημέρωση και συντροφιά, ενώ παρουσιάστηκαν λιγότερο ικανοποιημένοι όσον αφορά τη μειωμένη κάλυψη θεμάτων που στοχεύουν στη διαπαιδαγώγηση. Συγκεκριμένα σε μια κλίμακα από το 1 μέχρι και το 4, όπου το 1 σημαίνει ελάχιστος βαθμός και 4 απόλυτος βαθμός κάλυψης, η ενημέρωση κατέλαβε τη βαθμολογία 2,8, η συντροφιά τη βαθμολογία 2,7 ενώ η ψυχαγωγία και η χαλάρωση τη βαθμολογία 2,3 αντίστοιχα. Την τελευταία θέση ικανοποίησης κατέλαβε η διαπαιδαγώγηση με βαθμολογία 2,0.

Στην πλειοψηφία τους οι ερωτηθέντες εντόπισαν ελλείψεις προγραμμάτων στο ραδιοτηλεοπτικό πεδίο από τις 10 π.μ. μέχρι και τις 24 μ.μ., τόσο τις καθημερινές όσο και τα σαββατοκύριακα. Επιπλέον, το 21% των ερωτηθέντων υπογράμμισε ότι μεταξύ των ωρών 9μ.μ.–10μ.μ., το διάστημα δηλαδή μετά τα βραδινά δελτία ειδήσεων, παρουσιάζεται η μεγαλύτερη έλλειψη προγραμμάτων.

Παρόλα αυτά, το 23% των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι πάντα υπάρχει κάτι να παρακολουθήσουν τις καθημερινές, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για το Σαββατοκύριακο είναι 21%.

5.6 Κριτήρια ποιότητας της κυπριακής τηλεόρασης

Η έρευνα επικεντρώθηκε στη διερεύνηση και στην αξιολόγηση της σημαντικότητας των παραμέτρων που καθορίζουν την ποιότητα στη κυπριακή τηλεόραση. Σαν σημαντικότερο παράγοντα το κοινό ξεχώρισε **τον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων**. Οι επόμενοι σημαντικοί παράγοντες αναφέρονται στην **ισότητα μεταχείρισης ατόμων και συνόλων και στην ακρίβεια και αντικειμενικότητα** των προγραμμάτων της κυπριακής τηλεόρασης. Στην τέταρτη σε σημαντικότητα θέση, βρίσκεται ο σωστός προγραμματισμός στις ώρες προβολής, και αμέσως μετά ακολουθούν η μεγάλη ποικιλία προγραμμάτων, οι καλοί παρουσιαστές, η κοινωνική συνείδηση και το ήθος των καναλιών, η αποφυγή προβολής σκηνών υπερβολικής βίας, η προβολή καλών τοπικών παραγωγών, η προβολή κινηματογραφικών ταινιών σε βολικές ώρες καθώς και η αποφυγή χρήσης ανάρμοστης γλώσσας. Σημαντικοί μεν, αλλά σε κάπως μικρότερο βαθμό από τους προαναφερθέντες παράγοντες, είναι: η αποφυγή προβολής παρόμοιων προγραμμάτων από τα περισσότερα κανάλια, η αποφυγή των επαναλήψεων, η προβολή πρόσφατων κινηματογραφικών ταινιών, η αποφυγή υπερβολικής προβολής σκηνών σεξουαλικού περιεχομένου και τέλος η προβολή δημοφιλών ξένων σειρών. (Πίνακας 1)

Πίνακας 1

Σημαντικότητα παραγόντων όσον αφορά την ποιότητα της κυπριακής τηλεόρασης

Ποσοστό που θεωρεί τον κάθε παράγοντα «πάρα πολύ σημαντικό»

Βάση: Όλοι οι ερωτούμενοι

	Βάση:	(1006)
		%
Να σέβεται την ιδιωτική ζωή και τα ανθρώπινα δικαιώματα		74
Να μεταχειρίζεται άτομα και σύνολα με ισότητα		68
Να είναι αντικειμενικά και ακριβή		63
Να προγραμματίζουν σωστά τις ώρες που προβάλλονται τα προγράμματα		
Να έχει μεγάλη ποικιλία προγραμμάτων		62
Να έχει καλούς παρουσιαστές		58
Να αποφεύγει την προβολή υπερβολικής βίας		58
Να έχει ήθος και κοινωνική συνείδηση		56
Να αποφεύγει τη χρήση ανάρμοστης γλώσσας		55
Να προβάλλει καλές τοπικές παραγωγές		52
Να προβάλλει κινημ. Ταινίες σε βολικές ώρες		51
Να μην προβάλλονται τα ίδια είδη προγραμμάτων από τα περισσότερα κανάλια		48
Να αποφεύγει τις επαναλήψεις		46
Να προβάλλει πρόσφατες κινημ. ταινίες		39
Να αποφεύγει την υπερβολική προβολή σκηνών σεξ. περιεχομένου		36
Να προβάλλει δημοφιλείς ξένες σειρές		28

5.7 Αξιολόγηση της ποιότητας της κυπριακής τηλεόρασης

Με βάση τους παράγοντες που εντοπίστηκαν ως κριτήρια ποιότητας, έγινε αξιολόγηση της κυπριακής τηλεόρασης αναφορικά με τις αντιλήψεις του κοινού.

Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας, το κοινό θεωρεί, στη μεγάλη του πλειοψηφία ότι τα περισσότερα κανάλια προβάλλουν παρόμοια είδη προγραμμάτων τις ίδιες ώρες και πολλές επαναλήψεις. Επίσης, επισημάνθηκε ότι προβάλλονται παλιές κινηματογραφικές ταινίες, φτωχές ξένες σειρές και τοπικές παραγωγές. Πολλοί είναι και αυτοί οι οποίοι επισήμαναν ότι δεν υπάρχει «και τόσο μεγάλη» ή «ικανοποιητική» ποικιλία προγραμμάτων ούτε σωστός προγραμματισμός στις ώρες προβολής. Άλλο στοιχείο που ανέφεραν οι τηλεθεατές είναι η προβολή σκηνών βίας σε υπερβολικό βαθμό και η χρήση ανάρμοστης γλώσσας στην κυπριακή τηλεόραση. Το κοινό θεωρεί, επιπρόσθετα, ότι σε αρκετές περιπτώσεις, παραβιάζεται η ιδιωτική ζωή και τα ανθρώπινα δικαιώματα από την κυπριακή τηλεόραση ενώ παράλληλα δεν υπάρχει ισότητα στην μεταχείριση των ατόμων και των συνόλων που παρουσιάζονται στην κυπριακή τηλεόραση. Επίσης, θεωρεί ότι σε πολλές περιπτώσεις τα προγράμματα που προβάλλονται δεν είναι αντικειμενικά και ακριβή.

Αντίθετα, αρκετά μεγάλο μέρος του κοινού συμφωνεί ότι στην κυπριακή τηλεόραση αποφεύγεται η υπερβολική προβολή σκηνών σεξουαλικού περιεχομένου ενώ οι κινηματογραφικές ταινίες προβάλλονται σε βολικές ώρες. Επιπλέον, θεωρείται ότι η κυπριακή τηλεόραση δεν έχει κακούς παρουσιαστές. Τέλος, παρατηρείται διάσταση απόψεων όσον αφορά το ήθος και την κοινωνική συνείδηση στην κυπριακή τηλεόραση. Περίπου το 40% του κοινού συμφωνεί ότι δεν υπάρχει ήθος και κοινωνική συνείδηση ενώ ένα αντίστοιχο ποσοστό υποστηρίζει ότι το στοιχείο αυτό υπάρχει στην κυπριακή τηλεόραση (Πίνακας 2)

Πίνακας 2

Αξιολόγηση παραγόντων οι οποίοι αφορούν την ποιότητα της κυπριακής τηλεόρασης

Ποσοστό που συμφωνεί «απόλυτα» ή συμφωνεί «κάπως» με την κάθε δήλωση

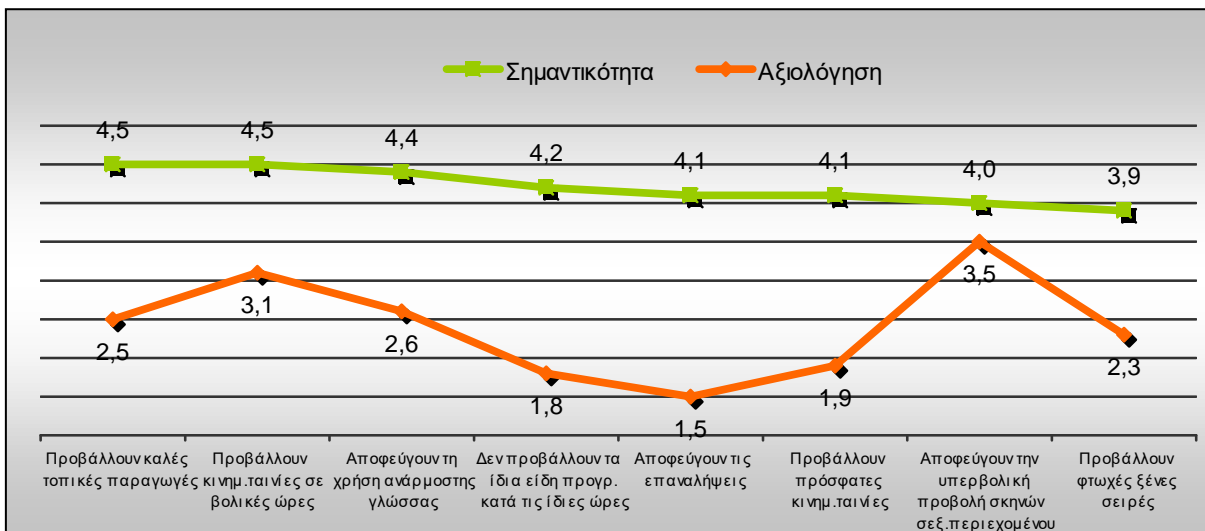
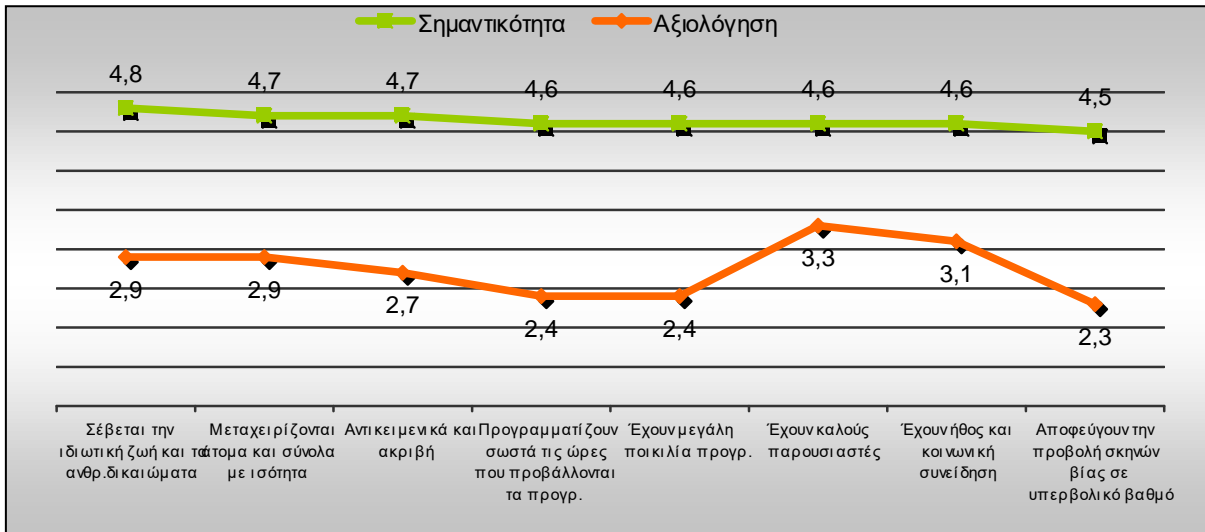
Βάση: Όλοι οι ερωτούμενοι

	Βάση:	(1006)
		%
Προβάλλουν πολλές επαναλήψεις		78
Τα περισσότερα κανάλια προβάλλουν παρόμοια είδη προγραμμάτων την ίδια ώρα		71
Προβάλλουν παλιές κινηματογραφικές ταινίες		69
Δεν έχουν μεγάλη ποικιλία προγραμμάτων		59
Προβάλλουν σκηνές βίας σε υπερβολικό βαθμό		59
Δεν προγραμματίζουν σωστά τις ώρες που προβάλλονται τα προγράμματα		56
Προβάλλουν φτωχές ξένες σειρές		55
Προβάλλουν φτωχές/κακές τοπικές παραγωγές		53
Χρησιμοποιούν ανάρμοστη γλώσσα		51
Δεν χαρακτηρίζονται από αντικειμενικότητα και ακρίβεια		45
Παραβιάζουν την ιδιωτική ζωή και τα ανθρώπινα δικαιώματα		43
Δεν μεταχειρίζονται άτομα και σύνολα με ισότητα		40
Δεν έχουν ήθος και κοινωνική συνείδηση		37
Έχουν κακούς παρουσιαστές		30
Αποφεύγουν την υπερβολική προβολή σκηνών σεξουαλικού περιεχομένου		51
Προβάλλουν κινηματογραφικές ταινίες σε βολικές ώρες		42

Το κοινό δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα σε όλους τους προαναφερθέντες παράγοντες που προσδιορίζουν την ποιότητα της κυπριακής τηλεόρασης, ένδειξη των μεγάλων προσδοκιών που έχει γενικά από την κυπριακή τηλεόραση. (Γράφημα 9).

Γράφημα 9

Αξιολόγηση vs σημαντικότητα παραγόντων

5.8 Αξιολόγηση της ποιότητας των προγραμμάτων της κυπριακής τηλεόρασης

Μέσα από την ποιοτική έρευνα διαπιστώθηκε ότι οι εμπλεκόμενοι φορείς έχουν πιο έντονες απόψεις σε σχέση με το κοινό, όσον αφορά την ποιότητα των προγραμμάτων που προβάλλονται στην κυπριακή τηλεόραση.

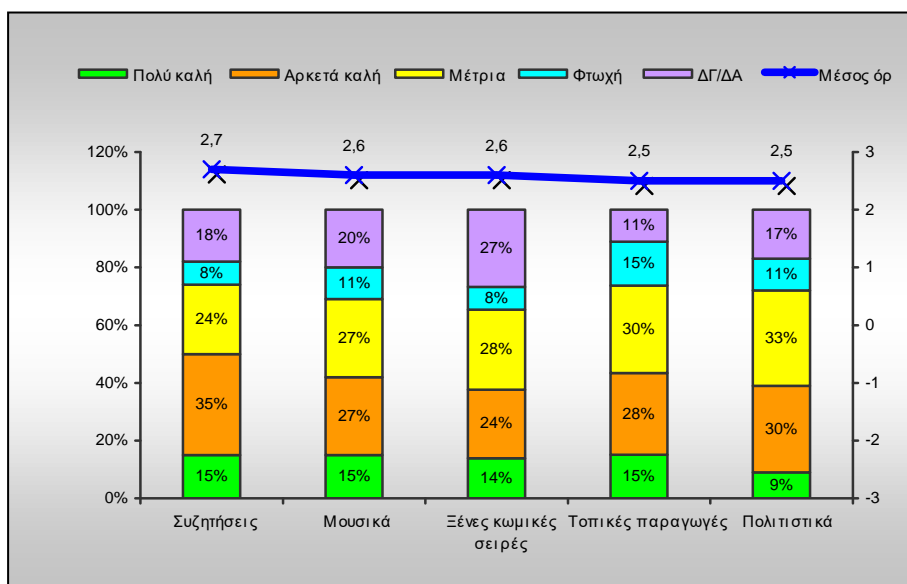
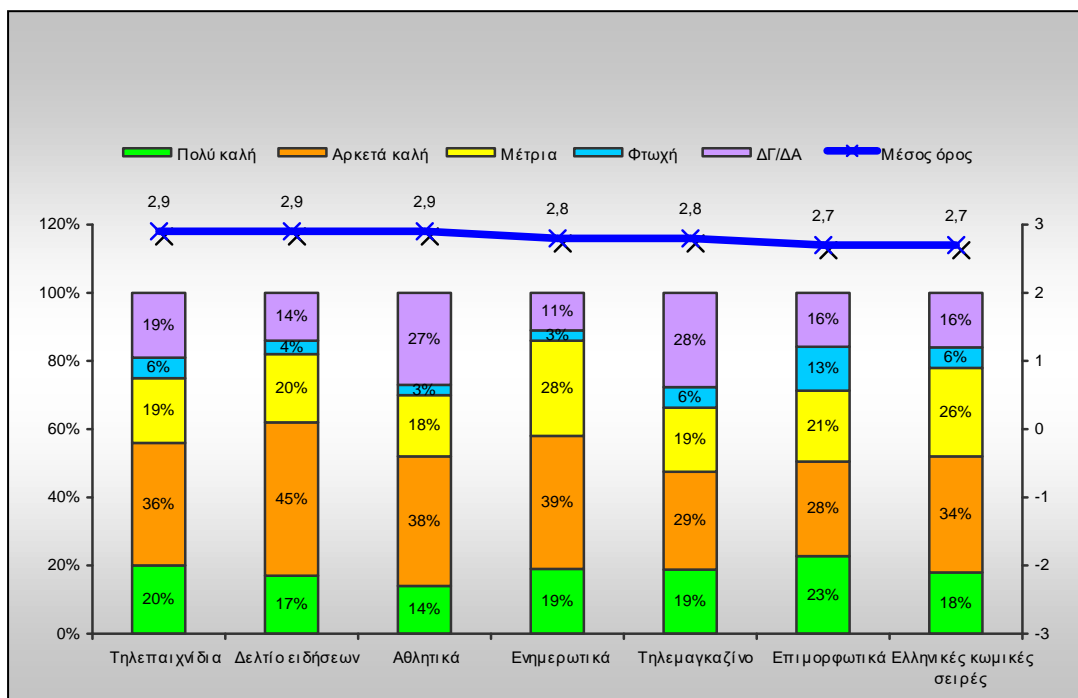
Αρκετά καυστικά ήταν τα σχόλια των εμπλεκόμενων φορέων αναφορικά με την ποιότητα της ενημέρωσης και της ψυχαγωγίας που προσφέρεται από τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα. Πολλοί είναι αυτοί που υποστηρίζουν ότι η ενημέρωση δεν είναι έγκυρη και αντικειμενική, ενώ η ψυχαγωγία που προσφέρεται είναι φτωχή, με σημαντικές ελλείψεις σε επιμορφωτικά και πολιτιστικά θέματα. Επιπλέον, οι κοινωνικά και πολιτιστικά εμπλεκόμενοι φορείς επισήμαναν ότι η έλλειψη επαγγελματισμού και ο έντονος ανταγωνισμός μεταξύ των ραδιοτηλεοπτικών καναλιών, είναι οι κύριοι λόγοι για την προβολή χαμηλής αξίας προγραμμάτων.

Αντίθετα, το κυπριακό κοινό θεωρεί ότι η ποιότητα των περισσότερων προγραμμάτων (ενημερωτικών και ψυχαγωγικών) που προβάλλονται στην κυπριακή τηλεόραση είναι, σε γενικές γραμμές, ικανοποιητική, χωρίς να αποκλείει περαιτέρω περιθώρια βελτίωσης.

Γενικά, όλα τα προγράμματα συγκέντρωσαν βαθμολογίες που ξεπερνούν το 2,3 και φτάνουν μέχρι και το 2,9, με τη βαθμολογία 4,0 να θεωρείται ως πολύ καλή ποιότητα (Γράφημα 10)

Γράφημα 10

Αξιολόγηση ποιότητας προγραμμάτων κυπριακής τηλεόρασης

Σύμφωνα με την έρευνα ανάμεσα στο κοινό, καλύτερα σε ποιότητα θεωρούνται τα τηλεπαιχνίδια, τα δελτία ειδήσεων και τα αθλητικά προγράμματα με μέσο όρο βαθμολογίας 2,9 αντίστοιχα. Με μέσο όρο 2,8 ακολουθούν τα ενημερωτικά προγράμματα και τα τηλεμαγαζίνο. Στη συνέχεια ακολουθούν τα επιμορφωτικά προγράμματα, οι ελληνικές σειρές και οι συζητήσεις με μέσο όρο 2,7 από το 4,0. Τα μουσικά προγράμματα και οι ξένες κωμικές σειρές που προβάλλονται από την κυπριακή τηλεόραση εξασφάλισαν μέσο όρο βαθμολογίας 2,6 αντίστοιχα. Αμέσως μετά, με μέσο όρο 2,5 ακολουθούν οι τοπικές παραγωγές και τα πολιτιστικά προγράμματα. Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφερθεί ότι όσον αφορά τις τοπικές παραγωγές οι απόψεις δίστανται. Ένα ποσοστό 15% των ερωτηθέντων κρίνει ως πολύ καλή την ποιότητα τους ενώ ένα αντίστοιχο ποσοστό κρίνει την ποιότητα των τοπικών παραγωγών ως φτωχή. Τα Reality Shows, οι ελληνικές κοινωνικές/ δραματικές σειρές, τα παιδικά προγράμματα και οι ξένες κοινωνικές/ δραματικές σειρές εξασφάλισαν μέσο όρο βαθμολογίας 2,4. Στην τελευταία θέση, όσον αφορά τις αντιλήψεις για την ποιότητα, βρίσκονται οι κινηματογραφικές ταινίες με 2,3.

Σε γενικές γραμμές, το κοινό θεωρεί ότι η ποιότητα της κυπριακής τηλεόρασης έχει βελτιωθεί τα τελευταία πέντε χρόνια. Συγκεκριμένα, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (73%) εξέφρασε την άποψη ότι τα τελευταία πέντε χρόνια η ποιότητα της κυπριακής τηλεόρασης έχει βελτιωθεί σημαντικά ή κάπως, ενώ ένα 12% ότι έχει παραμείνει το ίδιο. Η εικόνα αυτή παρουσιάζεται ιδιαίτερα αισθητή στα άτομα άνω των 46 ετών και σε αυτούς που διαμένουν στις επαρχίες Λεμεσού, Λάρνακας και Πάφου. Παρόλα αυτά, η ψηλότερη κοινωνικοοικονομική τάξη σε σχέση με τις μεσαίες και χαμηλές τάξεις, επισήμανε σε μικρότερο βαθμό σημαντική ή μερική βελτίωση στην ποιότητα της κυπριακής τηλεόρασης. Αντίστοιχη έρευνα του ITC και BSC στο Ηνωμένο Βασίλειο¹, κατέδειξε ότι το 47% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι η ποιότητα της αγγλικής τηλεόρασης έχει χειροτερεύσει ενώ ένα ποσοστό 40% υποστηρίζει ότι έχει παραμείνει η ίδια.

Οι κυριότερες βελτιώσεις που παρατηρήθηκαν από μια μερίδα του τηλεοπτικού κοινού στην Κύπρο εντοπίστηκαν στις ειδήσεις, στην ποικιλία προγραμμάτων και στις κινηματογραφικές ταινίες. Επισημάνθηκαν, σε μικρότερο όμως βαθμό, βελτιώσεις στην ενημέρωση, στις συζητήσεις, αναφορικά με τη λειτουργία περισσότερων καναλιών, στα αθλητικά προγράμματα, στις ψυχαγωγικές εκπομπές καθώς και στις κυπριακές σειρές.

Όσον αφορά τις αδυναμίες και τη χειροτέρευση της κυπριακής τηλεόρασης, αυτές καταγράφονται στα ακόλουθα σημεία: ποιότητα προγραμμάτων, τοπικές παραγωγές, κινηματογραφικές ταινίες και ειδήσεις. Αρνητικό στοιχείο θεωρείται και η επανάληψη προγραμμάτων, η οποία φαίνεται να αποτελεί ιδιαίτερα σημαντικό παράγοντα στη χειροτέρευση της κυπριακής τηλεόρασης. Άλλα σημεία χειροτέρευσης που εντόπισαν οι ερωτηθέντες, σε μικρότερο βαθμό, είναι: η μη αντικειμενική ενημέρωση, η χαμηλή ποιότητα των παιδικών προγραμμάτων (προβολή σκηνών βίας), η έλλειψη επιμορφωτικών προγραμμάτων, η έλλειψη ποικιλίας ταινιών καθώς και η προβολή Reality Shows.

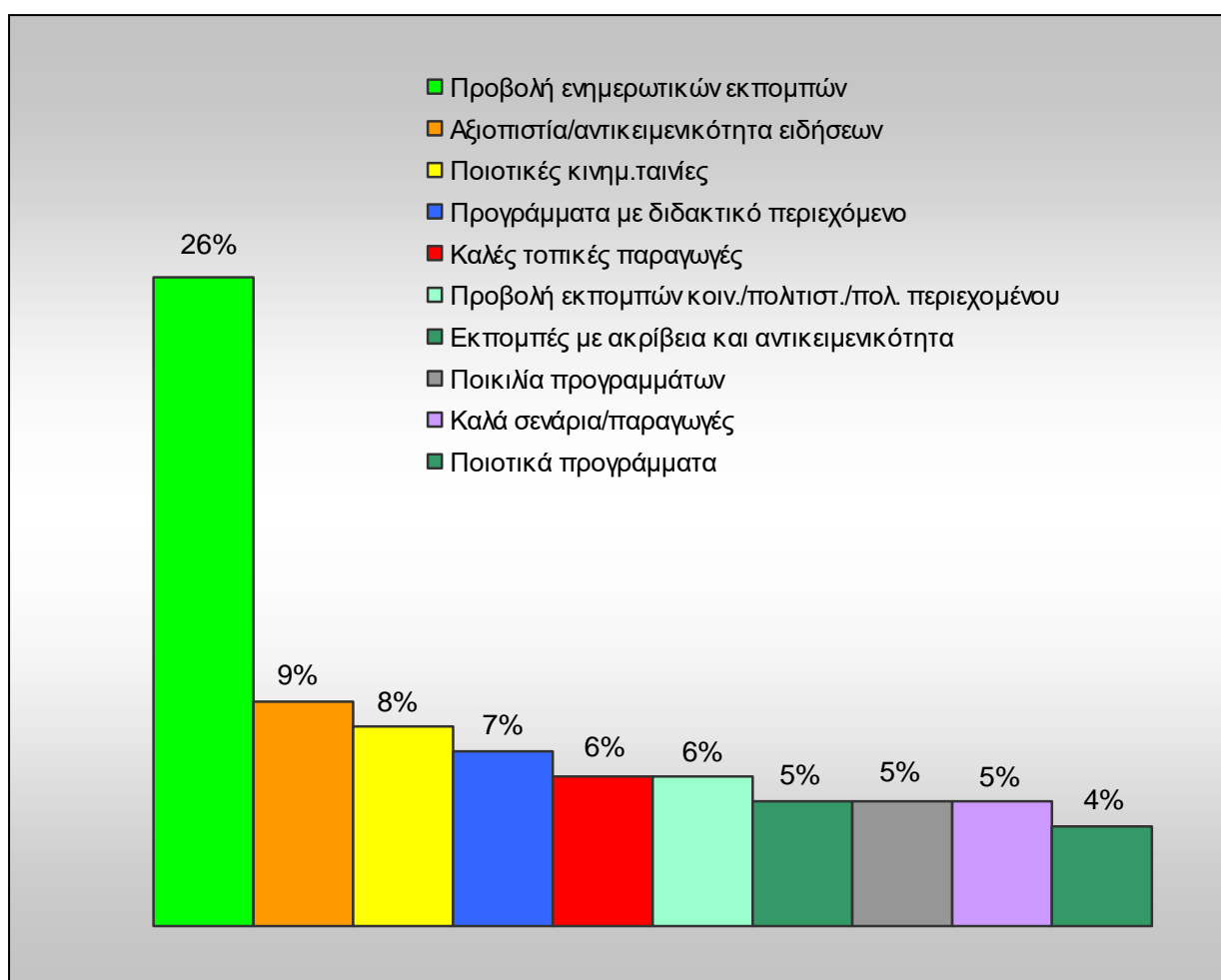
¹ Towler Robert, *The Public's View 2002: An ITC/BSC research publication*, British Market Research Bureau International

Η έρευνα κατέδειξε ότι το κοινό θεωρεί, με διαφορά, ως την καλύτερη ένδειξη καλής ποιότητας των τηλεοπτικών καναλιών, την προβολή ενημερωτικών εκπομπών. Αντίθετα, σαν ένδειξη κακής ποιότητας υπογραμμίζει την προβολή σκηνών βίας και σεξουαλικού περιεχομένου, τη χρήση ανάρμοστης γλώσσας καθώς και τις φτωχές και κακές τοπικές παραγωγές.

Εκτός από την προβολή ενημερωτικών εκπομπών, ως ενδείξεις καλής ποιότητας σχετικά με το περιεχόμενο των τηλεοπτικών καναλιών θεωρούνται και τα ακόλουθα: η αξιοπιστία και η αντικειμενικότητα των ειδήσεων, οι ποιοτικές κινηματογραφικές ταινίες, τα προγράμματα διδακτικού περιεχομένου, οι καλές τοπικές παραγωγές, η προβολή εκπομπών κοινωνικού, πολιτιστικού και πολιτικού περιεχομένου, οι ακριβείς και αντικειμενικές εκπομπές, η ποικιλία προγραμμάτων, τα καλά σενάρια και παραγωγές. (Γράφημα 11)

Γράφημα 11

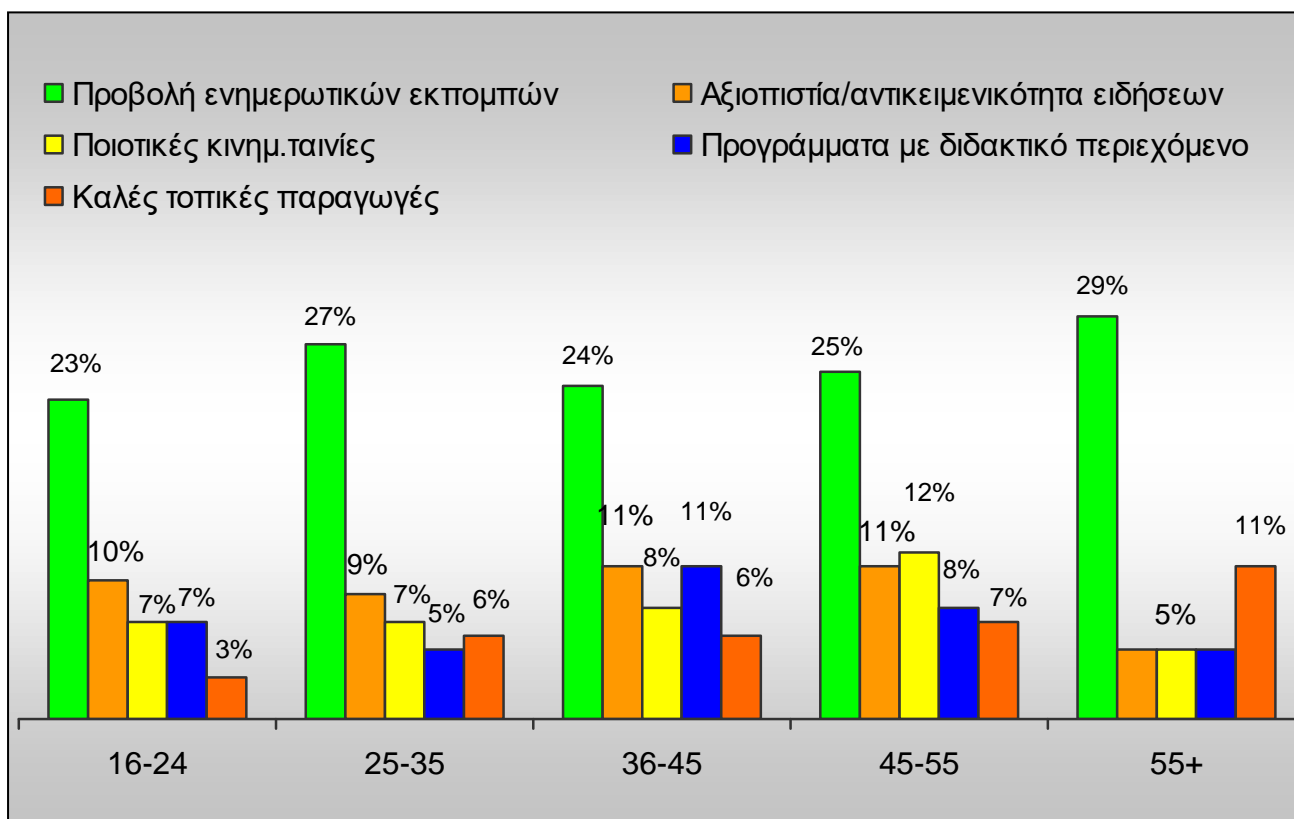
Ενδείξεις καλής ποιότητας του περιεχομένου των καναλιών

Ηλικιακά, φαίνεται ότι οι νεαροί ερωτηθέντες (16-24) θεωρούν ένδειξη καλής ποιότητας, σε σημαντικό βαθμό, την αξιοπιστία και αντικειμενικότητα των ειδήσεων. Η ηλικιακή ομάδα 36-45, δίνει επίσης ιδιαίτερη έμφαση στην αξιοπιστία και αντικειμενικότητα των ειδήσεων, όπως και στην προβολή προγραμμάτων διδακτικού περιεχομένου. Οι ερωτηθέντες άνω των 55 ετών δίνουν μεγάλη βαρύτητα στις καλές τοπικές παραγωγές. (Γράφημα 12)

Γράφημα 12

Ενδείξεις καλής ποιότητας του περιεχομένου των καναλιών
Κατά ηλικία

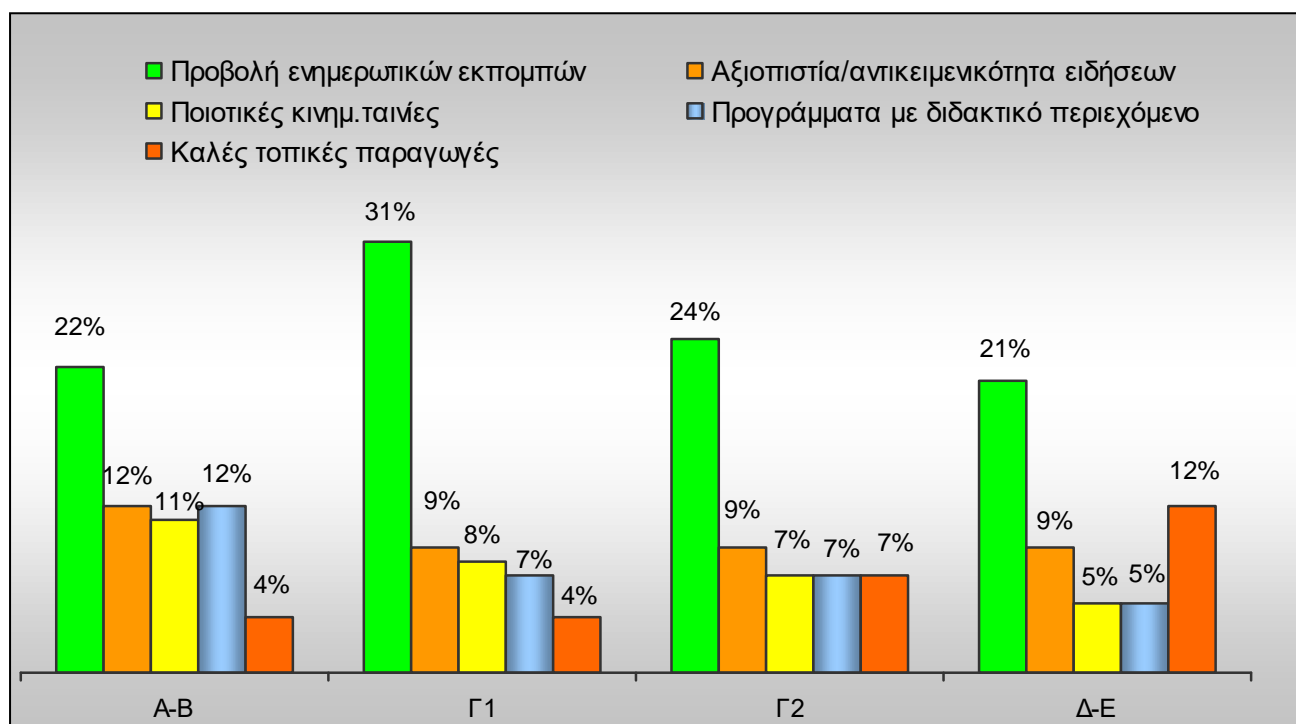

Επιπλέον, η ψηλότερη κοινωνικοοικονομική τάξη θεωρεί σημαντική ένδειξη καλής ποιότητας την προβολή προγραμμάτων διδακτικού περιεχομένου και την προβολή ενημερωτικών εκπομπών. Αντίθετα, η χαμηλότερη κοινωνικοοικονομική τάξη θεωρεί σε μεγαλύτερο βαθμό από τις υπόλοιπες τάξεις την προβολή καλών τοπικών παραγωγών σαν ένδειξη καλής ποιότητας. (Γράφημα 13)

Γράφημα 13

Ενδείξεις καλής ποιότητας του περιεχομένου των καναλιών

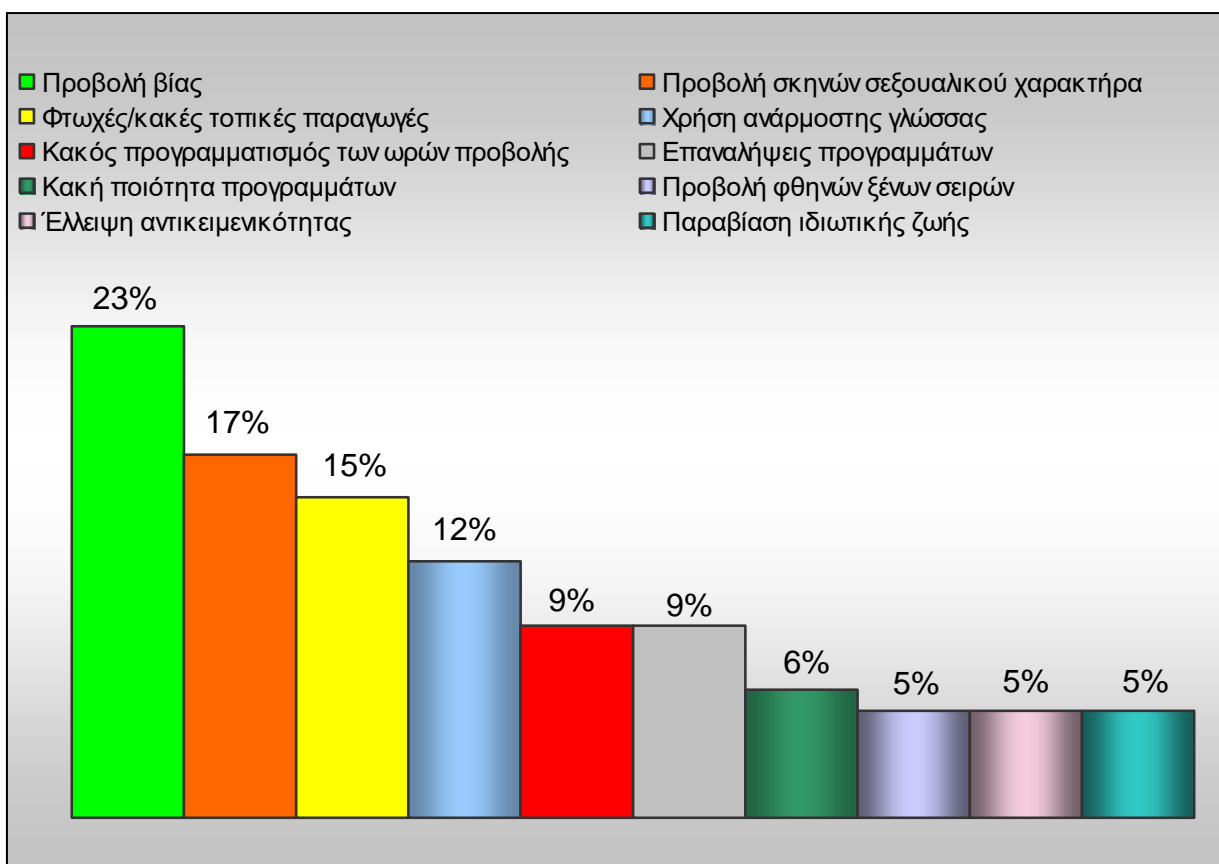
Κατά κοινωνική τάξη

Ενδείξεις κακής ποιότητας, σε σχέση με το περιεχόμενο των τηλεοπτικών καναλιών θεωρούνται, όπως προαναφέρθηκε, η προβολή σκηνών βίας, η προβολή σκηνών σεξουαλικού περιεχομένου, οι φτωχές και κακές τοπικές παραγωγές και η χρήση ανάρμοστης γλώσσας. Σε χαμηλότερο βαθμό, αναφέρθηκαν ως ενδείξεις κακής ποιότητας τα ακόλουθα: ο κακός προγραμματισμός στις ώρες προβολής, οι επαναλήψεις προγραμμάτων, η κακή ποιότητα προγραμμάτων, η προβολή φθηνών ξένων σειρών, η έλλειψη αντικειμενικότητας και η παραβίαση της ιδιωτικής ζωής. (Γράφημα 14)

Γράφημα 14

Ενδείξεις κακής ποιότητας του περιεχομένου των καναλιών

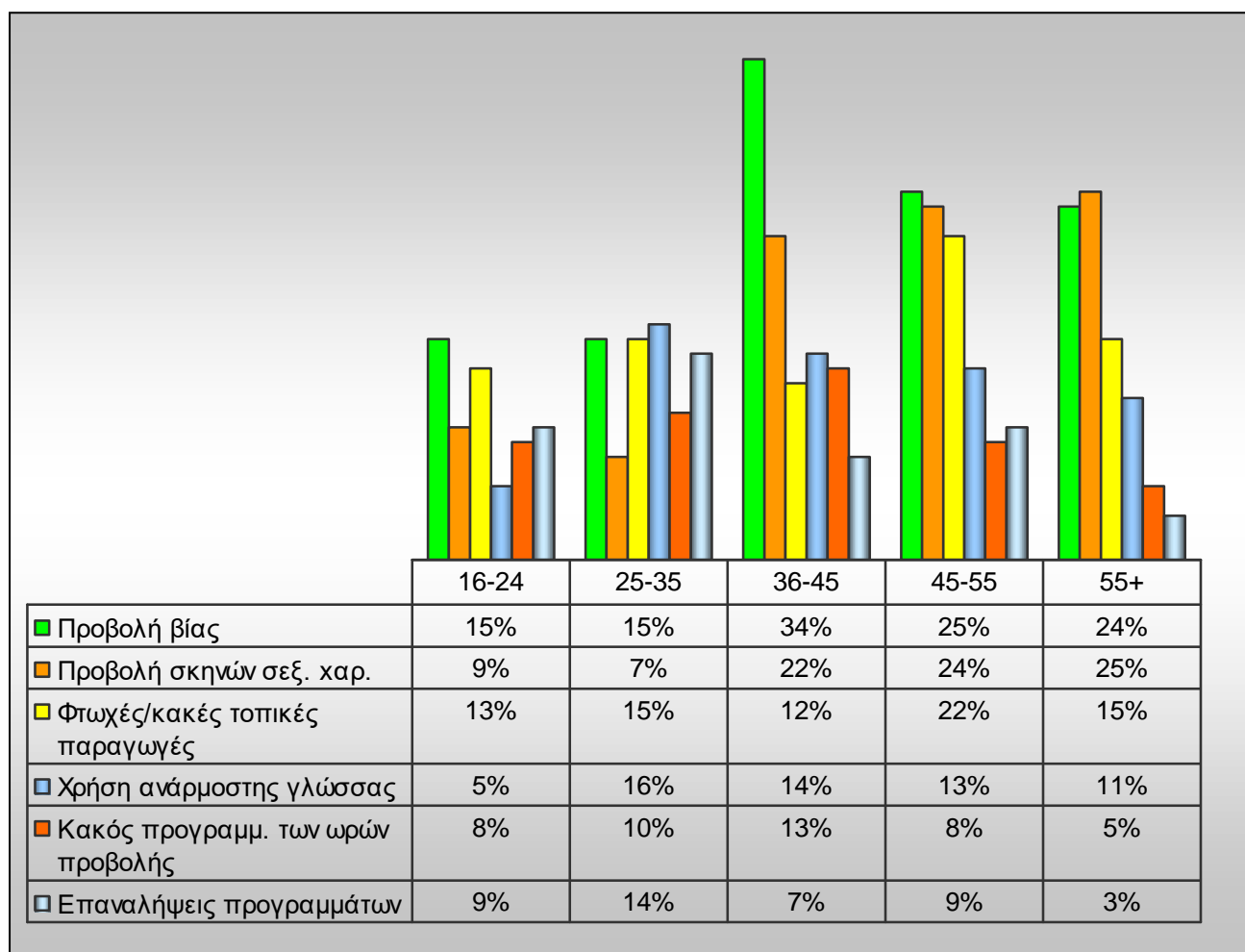

Εντός των ηλικιακών ομάδων, παρατηρούνται αρκετές διαφοροποιήσεις. Η ηλικιακή ομάδα 16-24 ξεχωρίζει την επανάληψη προγραμμάτων σαν ένδειξη κακής ποιότητας. Οι ερωτηθέντες μεταξύ 25 και 35 ετών επισημαίνουν, εκτός από την επανάληψη προγραμμάτων, και τη χρήση ανάρμοστης γλώσσας σαν σημείο κακής ποιότητας. Η προβολή σκηνών βίας και σεξουαλικού περιεχομένου τονίζεται ιδιαίτερα από την ηλικιακή ομάδα 36-45 και 55+. (Γράφημα 15)

Γράφημα 15

Ενδείξεις κακής ποιότητας του περιεχομένου των καναλιών

Κατά ηλικία

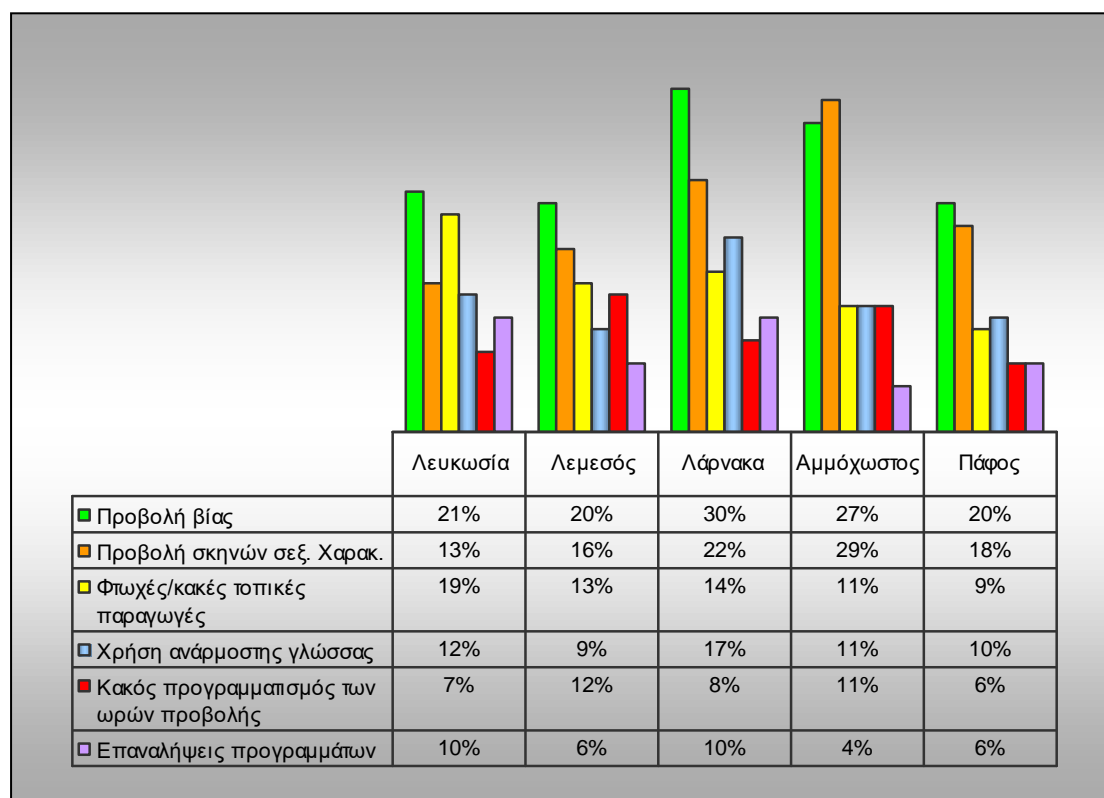

Όσον αφορά τις επαρχίες, οι ερωτηθέντες από τη Λευκωσία ξεχωρίζουν την προβολή φτωχών και όχι τόσο καλών τοπικών παραγωγών ως ένδειξη κακής ποιότητας. Οι ερωτηθέντες από τη Λεμεσό έδωσαν περισσότερη βαρύτητα στον κακό προγραμματισμό στις ώρες προβολής ενώ οι ερωτηθέντες από την Λάρνακα και την Πάφο στην προβολή σκηνών βίας και σεξουαλικού περιεχομένου καθώς και στη χρήση ανάρμοστης γλώσσας. Και οι κάτοικοι στην ελεύθερη περιοχή Αμμοχώστου επισήμαναν την προβολή σκηνών σεξουαλικού περιεχομένου σαν σημαντική ένδειξη κακής ποιότητας. (Γράφημα 16)

Γράφημα 16

Ενδείξεις κακής ποιότητας του περιεχομένου των καναλιών

Κατά επαρχία

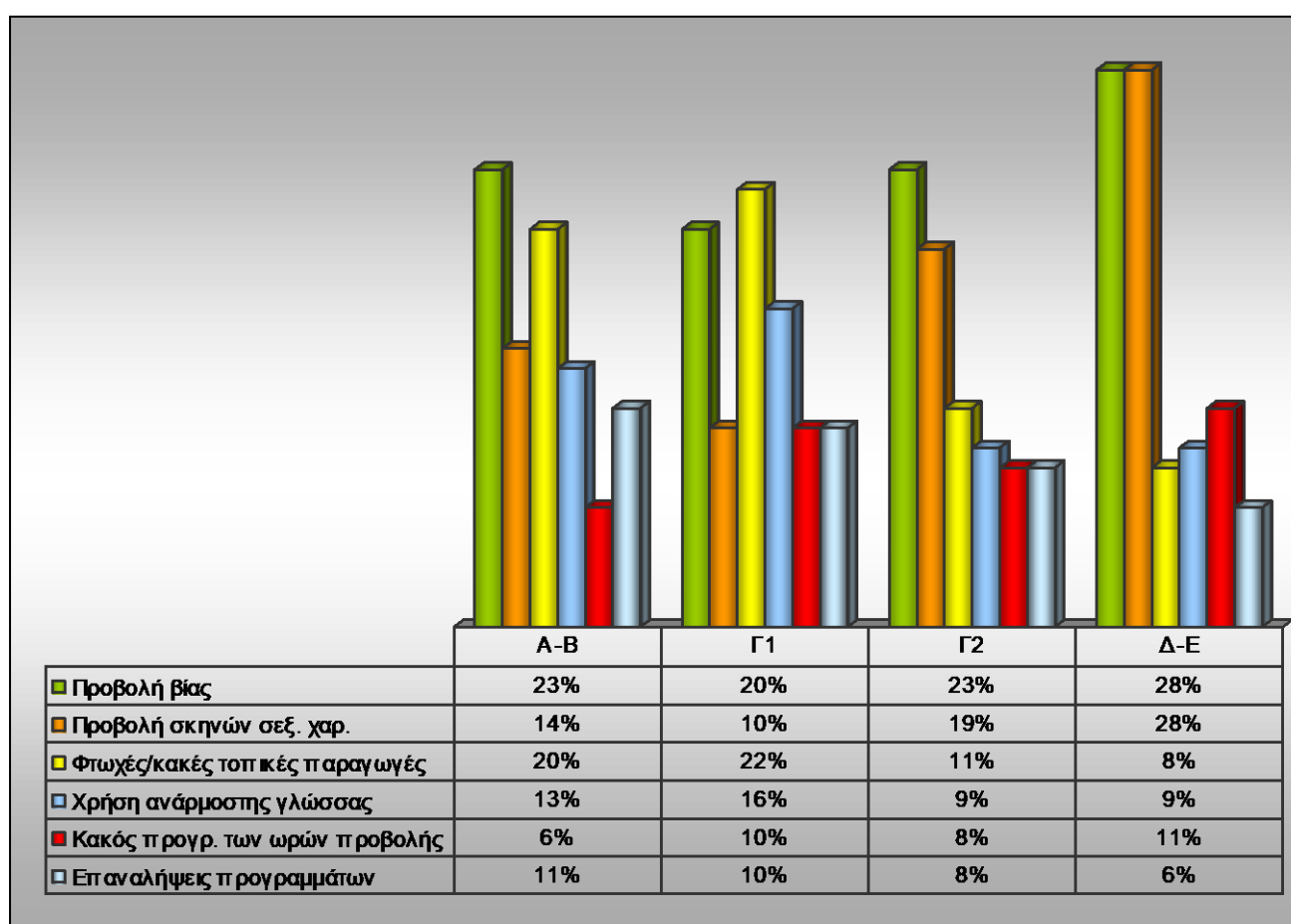

Στις κοινωνικές τάξεις, παρατηρείται η ακόλουθη εικόνα. Η ψηλότερη κοινωνικοοικονομική τάξη ξεχωρίζει την προβολή φτωχών και όχι τόσο καλών τοπικών παραγωγών όπως και η επόμενη τάξη, η οποία όμως ξεχωρίζει και τη χρήση ανάρμοστης γλώσσας σαν ένδειξη κακής ποιότητας. Η μεσαία και χαμηλή κοινωνικοοικονομική τάξη, θεωρεί σαν ένδειξη κακής ποιότητας σε σχέση με τις ψηλότερες τάξεις, την προβολή σκηνών σεξουαλικού περιεχομένου. (Γράφημα 17)

Γράφημα 17

Ενδείξεις κακής ποιότητας του περιεχομένου των καναλιών

Κατά κοινωνική τάξη

Όσον αφορά την ποικιλία προγραμμάτων που μεταδίδονται στην κυπριακή τηλεόραση αυτή κρίνεται ως πολύ μεγάλη ή ικανοποιητική από το 58% των ερωτηθέντων.

Μη ικανοποιητική κρίνεται, τόσο από το κοινό όσο και από τους εμπλεκόμενους φορείς, η προβολή ντοκιμαντέρ από την κυπριακή τηλεόραση. Επιπλέον, το κοινό δήλωσε ότι θα ήθελε τον εμπλουτισμό του τηλεοπτικού προγράμματος με περισσότερες και καλύτερης ποιότητας κινηματογραφικές ταινίες, διάφορες συζητήσεις, εκπαιδευτικά/επιμορφωτικά προγράμματα,

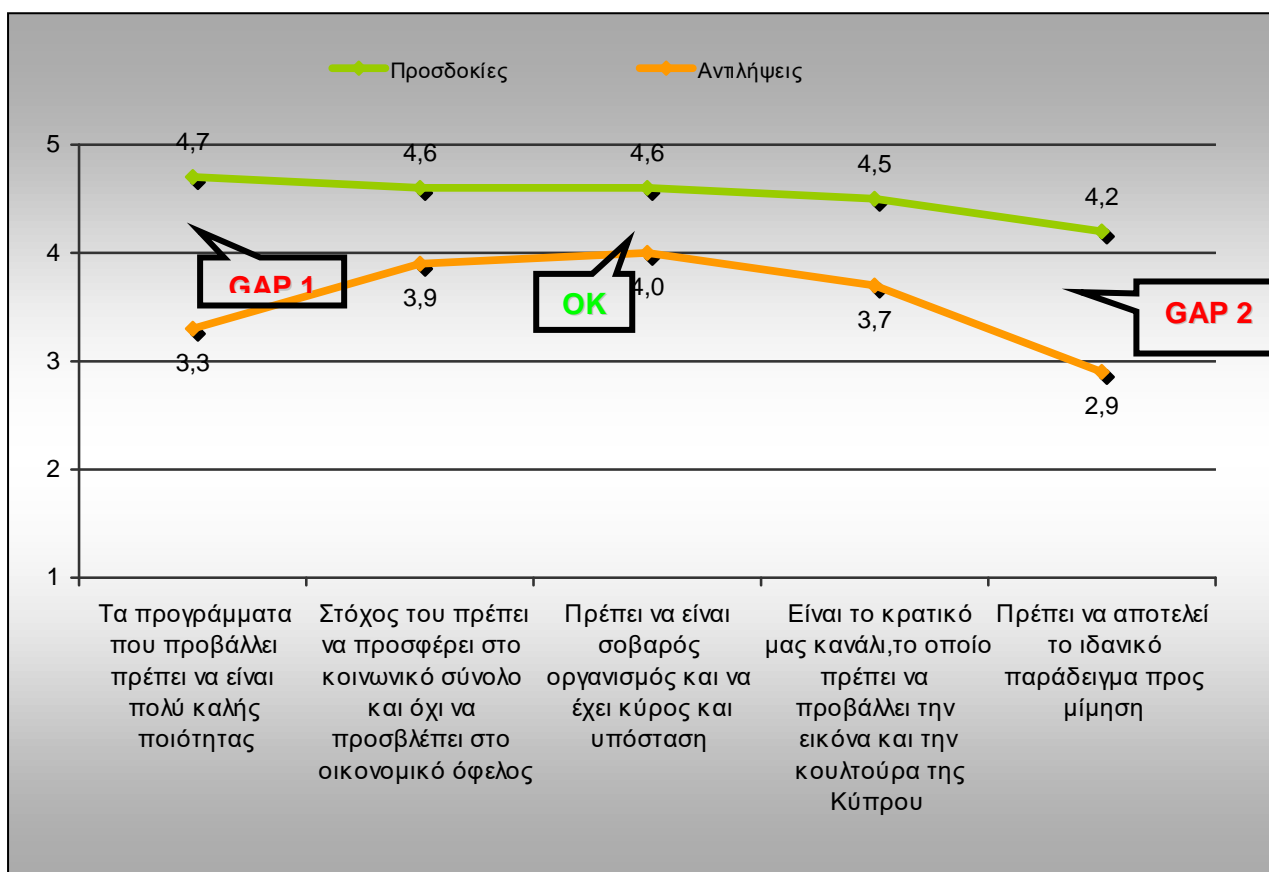
ενημερωτικά προγράμματα, πολιτιστικά προγράμματα, τοπικές παραγωγές (για την κουλτούρα και την ιστορία της Κύπρου). Ιδιαίτερη μνεία έγινε, τόσο από τους εμπλεκόμενους φορείς που έλαβαν μέρος στην έρευνα, όσο και από το κοινό, στην έλλειψη πολιτιστικών εκπομπών και ειδικά αυτών που σχετίζονται με κυπριακά πολιτιστικά θέματα. Άλλη σημαντική παράμετρος για τους ερωτηθέντες θεωρείται η αποφυγή των επαναλήψεων. Εντός των κοινωνικοοικονομικών ομάδων, οι ψηλότερες ομάδες θα ήθελαν να δουν στην κυπριακή τηλεόραση ντοκιμαντέρ. Αντίθετα, οι χαμηλότερες ομάδες θα προτιμούσαν την προβολή καλύτερης ποιότητας κινηματογραφικών ταινιών και τη μείωση των επαναλήψεων.

5.9 Προσδοκίες και αντιλήψεις του κοινού για τα κρατικά κανάλια

Το κοινό αναμένει από τα προγράμματα που προβάλλονται από τις συχνότητες της κρατικής ραδιοτηλεόρασης να είναι πολύ καλής ποιότητας και να έχουν ως στόχο την προσφορά στο κοινωνικό σύνολο. Επιπλέον, θεωρούν πως η κρατική ραδιοτηλεόραση πρέπει να είναι ένας σοβαρός οργανισμός με κύρος και υπόσταση, πρέπει να προβάλλει την εικόνα και την κουλτούρα της Κύπρου και να αποτελεί το ιδανικό παράδειγμα προς μίμηση. Οι προσδοκίες του κοινού για την κρατική ραδιοτηλεόραση είναι πολύ ψηλές, και στην πλειοψηφία τους ξεπερνούν το 4,5, σε μια κλίμακα όπου το 5,0 θεωρείται η ψηλότερη βαθμολογία (Γράφημα 18). Γενικά, οι απαιτήσεις του κοινού από την κρατική ραδιοτηλεόραση είναι περισσότερες σε σχέση με τους άλλους σταθμούς, λόγω της χρηματοδότησης του από το κράτος και έμμεσα από τον Κύπριο πολίτη.

Γράφημα 18

Προσδοκίες Vs αντιλήψεις για την κρατική ραδιοτηλεόραση

Οι αντιλήψεις του κοινού, όσον αφορά το επίπεδο της κρατικής ραδιοτηλεόρασης βάση των παραγόντων που αναφέρθηκαν προηγουμένως, συγκεντρώνουν χαμηλότερες βαθμολογίες από τις αντίστοιχες προσδοκίες.

Όπως φαίνεται στην αξιολόγηση του πρώτου παράγοντα, αναφορικά με την ποιότητα των προγραμμάτων που προβάλλονται από την κρατική ραδιοτηλεόραση και του τέταρτου, κατά τον οποίο, η κρατική ραδιοτηλεόραση πρέπει να αποτελεί το ιδανικό παράδειγμα, το χάσμα («GAP1» και «Gap 2» στο Γράφημα 18) που παρατηρείται μεταξύ αντιλήψεων και προσδοκιών είναι μεγάλο (1,4 και 1,3 αντίστοιχα). Συνεπώς, αποτελεί ένδειξη ότι υπάρχουν μεγαλύτερα περιθώρια βελτίωσης του κρατικού καναλιού στα σημεία αυτά. Στους άλλους παράγοντες οι παρατηρούμενες αποκλίσεις είναι μικρότερες της μονάδας, υποδεικνύοντας ότι οι αντιλήψεις του κοινού για την κρατική ραδιοτηλεόραση ανταποκρίνονται σε μεγάλο βαθμό στις προσδοκίες του.

5.10 Διαφήμιση και Τηλεόραση

Η έρευνα κάλυψε επίσης τις αντιλήψεις και τις αντιδράσεις του τηλεοπτικού κοινού σχετικά με την προβολή τηλεοπτικών διαφημίσεων. Στη μεγάλη τους πλειοψηφία οι ερωτηθέντες συμφωνούν ότι ο αριθμός των διαφημίσεων που προβάλλονται κατά τα διαλείμματα των προγραμμάτων είναι υπερβολικός (69%), όπως είναι και η συχνότητα διακοπής των προγραμμάτων για προβολή διαφημίσεων (73%).

Όσον αφορά τη μετάδοση προσβλητικών και ακατάλληλων διαφημίσεων για παρακολούθηση, οι συμμετέχοντες στην έρευνα χωρίζονται σε δύο ομάδες. Η μια ομάδα διαφωνεί με την άποψη ότι οι διαφημίσεις που μεταδίδονται είναι προσβλητικές (35%) ενώ η άλλη συμφωνεί (42%). Επιπλέον, ένα ποσοστό της τάξης του 65% ανέφερε ότι πολλές διαφημίσεις είναι παραπλανητικές και δίνουν λανθασμένες πληροφορίες. Παράλληλα ένα μεγάλο ποσοστό (71%) των ερωτηθέντων συμφωνεί ότι πολλές διαφημίσεις είναι ευχάριστες και διασκεδαστικές.

Μόνο ένα ποσοστό της τάξης του 5% του κοινού υποστήριξε ότι θα ήθελε να παραμείνει η προβολή διαφημιστικών μηνυμάτων μέσω της τηλεόρασης ως έχει. Ένας στους δύο ερωτηθέντες (51%), δήλωσε ότι θα προτιμούσε να υπάρχουν λιγότερες διαφημιστικές παρεμβάσεις με μεγαλύτερης διάρκειας διαφημιστικά μηνύματα, ενώ το 40% θα ήθελε να υπάρχουν περισσότερες διαφημιστικές παρεμβάσεις μικρότερης διάρκειας.

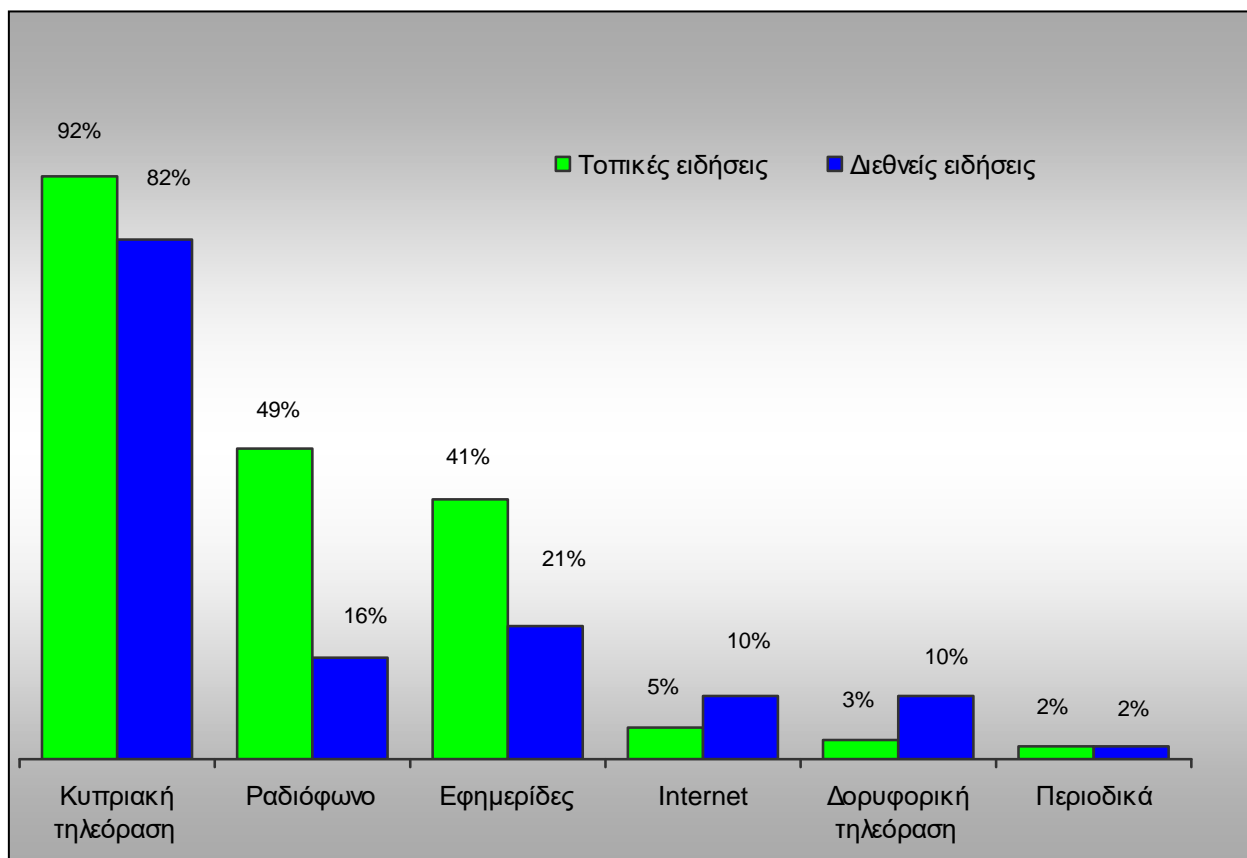
5.11 Ενημέρωση και Τηλεόραση

Η μεγάλη πλειοψηφία των ερωτηθέντων ενημερώνεται τόσο για τις τοπικές όσο και για τις διεθνείς ειδήσεις από την κυπριακή τηλεόραση (92% και 82% αντίστοιχα).

Αναλυτικότερα, το κοινό ενημερώνεται για τοπικές ειδήσεις, εκτός από την τηλεόραση, από το ραδιόφωνο (49%) και τις εφημερίδες (41%). Το internet (5%), τη δορυφορική τηλεόραση (3%) και τα περιοδικά (2%) χρησιμοποιούνται σε πολύ μικρό βαθμό για τοπική ενημέρωση. Όσον αφορά τις διεθνείς εξελίξεις, οι ερωτηθέντες φαίνεται να αντλούν την ενημέρωσή τους, εκτός από την κυπριακή τηλεόραση και από τις εφημερίδες (21%), το ραδιόφωνο (16%) και σε αρκετά ψηλό βαθμό, σε σχέση με την ενημέρωση για τοπικές ειδήσεις, από το internet (10%) και τη δορυφορική τηλεόραση (10%) (Γράφημα 19).

Γράφημα 19

ΜΜΕ που χρησιμοποιούν για ενημέρωση: τοπικές / διεθνείς ειδήσεις

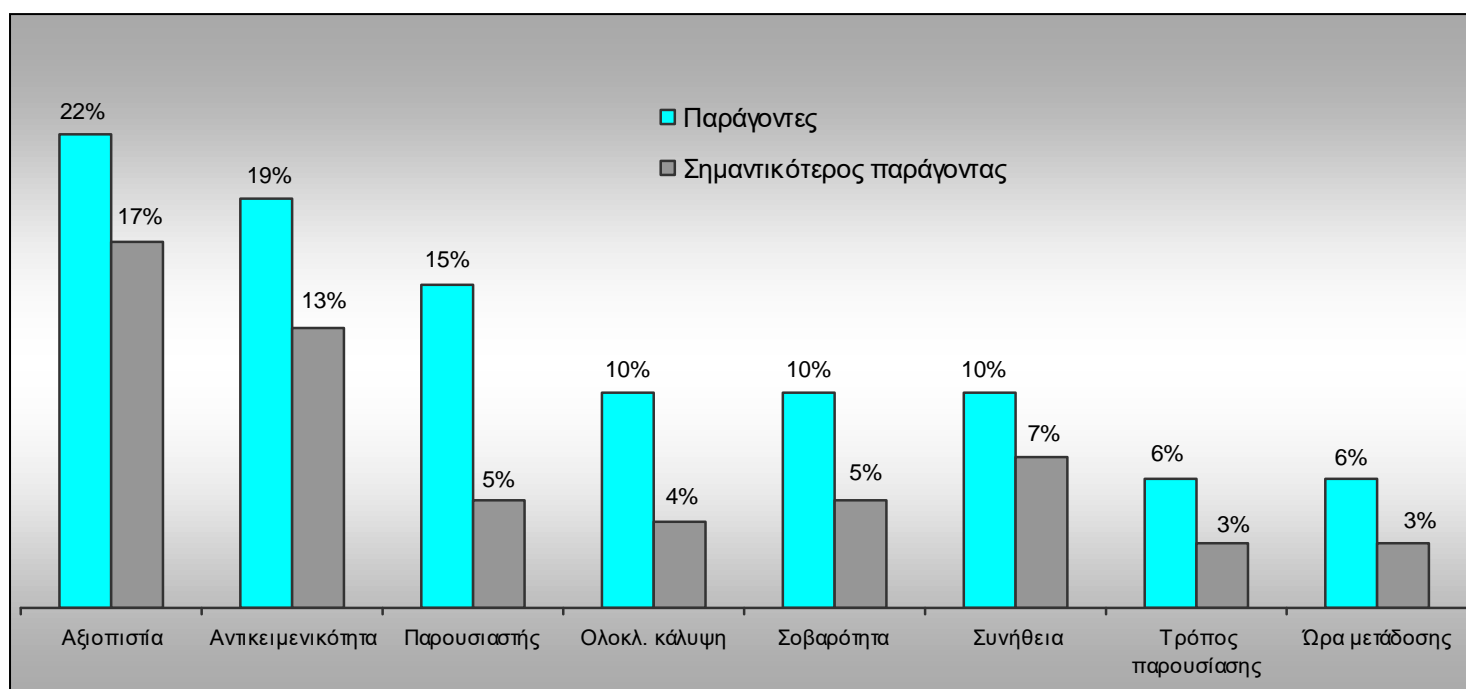
Το κυπριακό κοινό χρησιμοποιεί πιο συχνά την κυπριακή τηλεόραση (72%) για να ενημερώνεται σε τοπικά θέματα-ειδήσεις. Ακολουθούν, με διαφορά, το ραδιόφωνο (13%) και οι εφημερίδες (10%). Συχνότερο μέσο ενημέρωσης για διεθνή θέματα αποτελεί και πάλι η κυπριακή τηλεόραση (71%), ενώ ακολουθούν με σημαντική διαφορά οι εφημερίδες (7%), το ραδιόφωνο (6%), το Internet (6%) και η δορυφορική τηλεόραση (6%).

Στην ερώτηση, πιο Μέσο Μαζικής Ενημέρωσης προσφέρει την καλύτερη ενημέρωση, το 69% των ερωτηθέντων ανέφεραν την κυπριακή τηλεόραση. Ένα μικρότερο ποσοστό της τάξης του 15% ανέφερε τις εφημερίδες, ένα 6% το ραδιόφωνο, ένα 5% τη δορυφορική τηλεόραση ενώ ένα 4% το Internet. Σε σχέση με το σύνολο, οι ερωτηθέντες χαμηλής και μέσης μόρφωσης θεωρούν, σε ψηλότερο βαθμό, ότι την καλύτερη ενημέρωση προσφέρει η τηλεόραση. Αντίθετα, οι ερωτηθέντες ανώτερης μόρφωσης θεωρούν, σε μεγαλύτερο βαθμό, ότι οι εφημερίδες, το Internet και η δορυφορική τηλεόραση προσφέρουν την καλύτερη ενημέρωση.

Οι παράγοντες, που οι ερωτηθέντες λαμβάνουν συνήθως υπόψη για την επιλογή καναλιού για την καθημερινή τους ενημέρωση είναι: η αξιοπιστία (22%), η αντικειμενικότητα (19%), οι παρουσιαστές (15%), η ολοκληρωμένη κάλυψη (10%), η σοβαρότητα (10%), ο τρόπος παρουσίασης (6%) καθώς και η ώρα (6%) μετάδοσης. Ένας στους δέκα ερωτηθέντες, (10%) δήλωσε ότι χρησιμοποιεί συγκεκριμένο κανάλι για την καθημερινή του ενημέρωση λόγω συνήθειας (Γράφημα 20). Οι σημαντικότεροι παράγοντες για επιλογή κάποιου καναλιού για ενημέρωση είναι η αξιοπιστία και η αντικειμενικότητα. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η συνήθεια αποτελεί έναν από τους τρεις σημαντικότερους παράγοντες επιλογής συγκεκριμένου καναλιού για ενημέρωση.

Γράφημα 20

Παράγοντες που λαμβάνουν υπόψη για την επιλογή καναλιού για καθημερινή ενημέρωση

Οι άντρες λαμβάνουν υπόψη, περισσότερο από ότι οι γυναίκες, την αξιοπιστία και τη σοβαρότητα της ενημέρωσης που προσφέρεται στα κανάλια. Επιπλέον, η ηλικιακή ομάδα ερωτηθέντων 16-35, δίνει ιδιαίτερη σημασία, τόσο στους παρουσιαστές όσο και στον τρόπο παρουσίασης κάποιας είδησης. Σημαντικός παράγοντας για την ηλικιακή ομάδα 25-35, εκτός από τους παρουσιαστές και τον τρόπο παρουσίασης, θεωρείται και η σοβαρότητα της ενημέρωσης. Οι ερωτηθέντες ηλικίας 36-45 δίνουν ιδιαίτερη βαρύτητα σε σχέση με τις υπόλοιπες ηλικιακές ομάδες στην αξιοπιστία της ενημέρωσης. Τέλος, η μεγαλύτερη ηλικιακή ομάδα (55+), δίνει ιδιαίτερη προσοχή στη σοβαρότητα της ενημέρωσης, ενώ η συνήθεια αποτελεί ένα άλλο σημαντικό παράγοντα γι' αυτούς.

Η συνήθεια παρουσιάζεται ιδιαίτερα σημαντικός παράγοντας στην επιλογή καναλιού για καθημερινή ενημέρωση στις χαμηλές κοινωνικοοικονομικές τάξεις. Η εικόνα αυτή επιβεβαιώνεται και μέσα από την ανάλυση αναφορικά με το επίπεδο μόρφωσης. Οι ερωτηθέντες χαμηλού επιπέδου μόρφωσης παρακολουθούν κάποιο κανάλι για την καθημερινή τους ενημέρωση σε ψηλό βαθμό λόγω συνήθειας. Αντίθετα, οι ερωτηθέντες ανώτερης μόρφωσης επιλέγουν το κανάλι για την καθημερινή τους ενημέρωση, σύμφωνα με την αξιοπιστία και την σοβαρότητα της ενημέρωσης που αυτό προσφέρει καθώς και την ολοκληρωμένη κάλυψη.

Εκτός των άλλων, ζητήθηκε από τους ερωτηθέντες να αναφέρουν τυχόν προβλήματα που εντοπίζουν στα δελτία ειδήσεων. Περίπου ένας στους πέντε ερωτηθέντες (27%), δήλωσε ότι δεν εντοπίζονται προβλήματα στα δελτία ειδήσεων. Αυτοί που εντόπισαν ελλείψεις στα δελτία ειδήσεων, επισήμαναν ότι τα θέματα που καλύπτουν τα δελτία ειδήσεων, πολλές φορές, δεν είναι σημαντικά ενώ η κάλυψη των διεθνών θεμάτων δεν είναι ολοκληρωμένη. Άλλες φορές είναι προφανής η έλλειψη εγκυρότητας και αντικειμενικότητας των θεμάτων, γεγονός που εντόπισε τόσο το κοινό όσο και οι εμπλεκόμενοι φορείς. Επιπρόσθετα, η υπερβολή χαρακτηρίζει συχνά τα δελτία ειδήσεων ενώ ειδική αναφορά γίνεται στην έλλειψη επαγγελματισμού από τους παρουσιαστές. Οι ερωτηθέντες χαμηλής και μέσης μόρφωσης δεν εξέφρασαν γνώμη σχετικά με πιθανά προβλήματα στα δελτία ειδήσεων.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι, οι ερωτηθέντες χαμηλής μόρφωσης που εξέφρασαν άποψη στο εν λόγω ερώτημα, στη μεγάλη τους πλειοψηφία δήλωσαν ότι δεν εντοπίζουν κάποιο πρόβλημα στα δελτία ειδήσεων. Αντίθετα οι ερωτηθέντες μέσης μόρφωσης τόνισαν σε ψηλότερο βαθμό την έλλειψη ολοκληρωμένης κάλυψης. Οι ερωτηθέντες ανώτερης μόρφωσης υπογράμμισαν ότι τα θέματα που καλύπτονται στα δελτία ειδήσεων συνήθως, δεν είναι σημαντικά, η ενημέρωση αναφορικά με τις διεθνείς εξελίξεις είναι ελλιπής ενώ πολλές φορές δεν υπάρχει αντικειμενικότητα στην ενημέρωση.

5.12 Αρχή Ραδιοτηλεόρασης

Στα πλαίσια της ποσοτικής έρευνας, οι ερωτηθέντες κλήθηκαν να απαντήσουν κατά πόσον γνωρίζουν την ύπαρξη οργανισμού για την ρύθμιση της λειτουργίας των ραδιοτηλεοπτικών σταθμών. Περίπου τέσσερις στους δέκα ερωτηθέντες (38%) δήλωσαν ότι γνωρίζουν για την ύπαρξη ενός τέτοιου οργανισμού. Από αυτούς, μόνο ένας στους τέσσερις (26%) γνωρίζει ότι αυτός ο οργανισμός είναι η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης.

Ένας στους τρεις ερωτηθέντες (33%) δήλωσε ότι ο ρόλος της Αρχής Ραδιοτηλεόρασης πρέπει να είναι ο έλεγχος της ποιότητας των προγραμμάτων. Με μεγάλη διαφορά αναφέρθηκαν και οι ακόλουθες αντιλήψεις αναφορικά με το ρόλο και τις αρμοδιότητες της Αρχής Ραδιοτηλεόρασης: ο έλεγχος καταλληλότητας προγραμμάτων (16%), ο έλεγχος των ωρών προβολής (13%), η σωστή ενημέρωση/πληροφόρηση στις ειδήσεις (12%), η αντικειμενικότητα (9%) και ο έλεγχος των ωρών προβολής σκηνών βίας (9%).

Ο βαθμός ελέγχου των ραδιοτηλεοπτικών καναλιών κρίνεται, από την πλειοψηφία των ερωτηθέντων, κάπως ή πολύ λιγότερος από όσο θα έπρεπε. Παρόλα αυτά ένα ποσοστό της τάξης του 24% θεωρεί ότι ο έλεγχος που ασκείται είναι ικανοποιητικός (όσο θα έπρεπε). Η ηλικιακή ομάδα 16-35 χωρίζεται σε δύο στρατόπεδα. Το ένα υποστηρίζει ότι ο έλεγχος που ασκείται είναι κάπως ή πολύ λιγότερος από όσο θα έπρεπε ενώ το άλλο στρατόπεδο θεωρεί ότι είναι ικανοποιητικός (όσο θα έπρεπε). Από την άλλη πλευρά, τα άτομα άνω των 36 ετών, με ποσοστό που ξεπερνούν το 55%, υπογραμμίζουν ότι ασκείται κάπως ή πολύ λιγότερος έλεγχος από όσο πρέπει.

Επίσης, η έρευνα κατέδειξε την έντονη προσπάθεια του κοινού και των εμπλεκόμενων φορέων για διαχωρισμό της έννοιας του 'ελέγχου' του ραδιοτηλεοπτικού πεδίου από την έννοια της λογοκρισίας. Παρόλο που πολλοί θεωρούν αναγκαία την παρουσία κάποιου σώματος το οποίο να ασκεί έλεγχο στο ραδιοτηλεοπτικό πεδίο, εντούτοις παρουσιάζονται επιφυλακτικοί όσον αφορά το εύρος των δραστηριοτήτων που πρέπει να έχει το σώμα αυτό. Επιπρόσθετα, οι εμπλεκόμενοι φορείς αναμένουν ότι ο ρόλος και οι ενέργειες του εν λόγω σώματος – δηλαδή της Αρχής Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου – θα διασφαλίζουν την 'αποστολή' του ραδιοτηλεοπτικού πεδίου. Έτσι, θεωρούν ότι ο ρόλος της Αρχής Ραδιοτηλεόρασης πρέπει να είναι δυναμικός ώστε να συμβάλει στην επίτευξη της αποστολής των ραδιοτηλεοπτικών μέσων και ακολούθως στο δημόσιο συμφέρον.

5.13 Τηλεόραση και παιδιά

Ένας από τους στόχους της έρευνας ήταν η εξέταση των προσδοκιών και των αντιλήψεων των γονέων όσον αφορά την παιδική τηλεθέαση.

Οι κυριότεροι λόγοι για τους οποίους τα παιδιά παρακολουθούν τηλεόραση είναι για ψυχαγωγία (61%), για διαπαιδαγώγηση (53%) και για ενημέρωση (31%). Σύμφωνα με τους γονείς, ως σημαντικότερος λόγος θεωρείται η διαπαιδαγώγηση (38%), ακολουθεί η ψυχαγωγία (30%) και η ενημέρωση (17%).

Επιπλέον, οι γονείς αξιολόγησαν το βαθμό που η κυπριακή τηλεόραση καλύπτει τις ανάγκες των παιδιών τους, για ψυχαγωγία, ενημέρωση, διαπαιδαγώγηση και χαλάρωση. Ανεπαρκής κρίνεται ο βαθμός στον οποίο τα τηλεοπτικά κανάλια καλύπτουν τα θέματα παιδικής ενημέρωσης και χαλάρωσης ενώ σχετικά ικανοποιητικός θεωρείται ο βαθμός κάλυψης της ψυχαγωγίας των παιδιών.

Ένα μεγάλο ποσοστό των ερωτηθέντων (43%) δήλωσε ότι ελέγχει σε πολύ μικρό βαθμό/σχεδόν καθόλου ή σε μέτριο βαθμό την τηλεθέαση των παιδιών τους. Σύμφωνα με τους γονείς, την ευθύνη για τα προγράμματα που παρακολουθούν τα παιδιά έχουν οι σταθμοί/κανάλια (64%), οι ίδιοι οι γονείς (61%) και σε μικρότερο βαθμό η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης. Τη μεγαλύτερη όμως ευθύνη πιστεύουν ότι έχουν πρωτίστως οι ίδιοι οι γονείς με ποσοστό 46%, ακολουθούν οι σταθμοί/κανάλια με ποσοστό 38% και η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης με ποσοστό 12%.

Οι γονείς κλήθηκαν να αναφέρουν κατά πόσον λαμβάνουν υπόψη τις υποδείξεις περιορισμού ηλικίας που προβάλλουν τα κανάλια. Ένας στους τρεις ερωτηθέντες δήλωσε ότι πάντα λαμβάνει υπόψη τις υποδείξεις περιορισμού ηλικίας, ενώ ένα 38% ανέφερε ότι τις λαμβάνει υπόψη τις περισσότερες φορές. Μόνο ένα 10% παραδέχτηκε ότι δεν λαμβάνει υπόψη σχεδόν ποτέ τις υποδείξεις περιορισμού ηλικίας που προβάλλουν τα κανάλια. Ανάμεσα στους γονείς παρατηρείται ότι η μητέρα ελέγχει σε κάπως μεγαλύτερο βαθμό την καταλληλότητα των προγραμμάτων που παρακολουθούν τα παιδιά, μέσω των υποδείξεων ηλικίας.

Τα παιδιά παρακολουθούν κυρίως κινούμενα σχέδια και παιδικά προγράμματα αλλά και πολλά άλλα προγράμματα όπως, τοπικές παραγωγές, ελληνικές και ξένες κωμικές σειρές, κινηματογραφικές ταινίες, επιμορφωτικά προγράμματα, τηλεπαιχνίδια και Reality Shows. Το 49% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι τα κινούμενα σχέδια είναι εντελώς ή κάπως ακατάλληλα. Εκτός από τα παιδικά, τα μουσικά, τα τηλεπαιχνίδια και τα ενημερωτικά προγράμματα, όλα τα άλλα προγράμματα (κινούμενα σχέδια, τοπικές παραγωγές, ελληνικές και ξένες κωμικές σειρές, κινηματογραφικές ταινίες, επιμορφωτικά προγράμματα, ξένες κοινωνικές/δραματικές σειρές, reality shows) συγκέντρωσαν αρκετά ψηλά ποσοστά ακαταλληλότητας που κυμαίνονται από 37% μέχρι και 51%.

Στην μεγάλη τους πλειοψηφία (74%), οι γονείς κρίνουν ότι κάποιο πρόγραμμα είναι ακατάλληλο για να το παρακολουθήσουν τα παιδιά, όταν αυτό περιέχει σκηνές βίας. Ένα ποσοστό της τάξης του 31%, κρίνει ακατάλληλο κάποιο πρόγραμμα όταν αυτό περιέχει σκηνές σεξουαλικού περιεχομένου, 19% όταν σ' αυτό χρησιμοποιείται ακατάλληλο λεξιλόγιο ενώ ένα 17% όταν έχει ένδειξη περιορισμού ηλικίας.

Το 86% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι η κυπριακή τηλεόραση δεν προσφέρει πλήρως αυτό που ζητούν οι γονείς για τα παιδιά τους. Οι κυριότερες ελλείψεις εντοπίζονται στα εκπαιδευτικά προγράμματα, στην παρουσία βίας στα κινούμενα σχέδια, στην έλλειψη παιδικών σειρών καθώς και στην έλλειψη ποιότητας στις παιδικές σειρές. Σε μικρότερο βαθμό αναφέρθηκαν τα ακόλουθα: η προβολή ακατάλληλων παιδικών προγραμμάτων, η μη προβολή αρκετών ντοκιμαντέρ, η ακαταλληλότητα των κινουμένων σχεδίων, η προβολή προγραμμάτων χωρίς νόημα/ουσία, η χρήση ανάρμοστης γλώσσας καθώς και οι ακατάλληλες ώρες προβολής κάποιων προγραμμάτων.

Σύμφωνα, με τις εκτιμήσεις ειδικών σε θέματα παιδείας και παιδικής ψυχολογίας και των γονέων, η κοινωνική επίδραση των ραδιοτηλεοπτικών μέσων είναι ιδιαίτερα αισθητή στα παιδιά. Η διαμόρφωση ανεπιθύμητων προτύπων στο μυαλό των παιδιών από την τηλεόραση είναι πραγματικότητα ενώ η ευκολία με την οποία τα μικρά παιδιά υιοθετούν «νοοτροπίες» από τα προγράμματα που παρακολουθούν είναι ιδιαίτερα ανησυχητική. Γονείς και ειδικοί έκαναν ιδιαίτερη αναφορά στις σκηνές βίας που περιέχουν τα παιδικά προγράμματα και στις αρνητικές επιπτώσεις που προκαλούν στον ψυχικό κόσμο των παιδιών (φόβος και αϋπνίες). Επιπρόσθετα, η βία στα παιδικά προγράμματα εμποδίζει την υγιή ψυχολογική ανάπτυξη των παιδιών με ιδανικές και κοινωνικά αποδεκτές αξίες.

5.14 Ραδιόφωνο

Στην έρευνα, μελετήθηκαν σε μικρότερη έκταση σε σχέση με την τηλεόραση, οι συνήθειες και οι αντιλήψεις του κοινού αναφορικά με το ραδιόφωνο. Αναλυτικότερα, το κοινό συνηθίζει να ακούει ραδιόφωνο σε αρκετά μεγάλο βαθμό. Μόνο το 8% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι δεν ακούει καθόλου ραδιόφωνο. Τα ψηλότερα ποσοστά της ημερήσιας ακρόασης αναφέρθηκαν κατά τις ώρες, 7π.μ. με 8π.μ., 10π.μ. με 12 π.μ. και το απόγευμα 5μ.μ. με 6μ.μ. Επιπλέον, το 12% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι δεν ακούει ραδιόφωνο τις καθημερινές ενώ το ποσοστό αυτό αυξάνεται τα σαββατοκύριακα και φτάνει το 30%. Γενικότερα, το κοινό ακούει ραδιόφωνο σε μεγαλύτερο βαθμό τις ώρες 7π.μ. με 8 π.μ., 10 π.μ. με 11 π.μ. και το απόγευμα 5μ.μ. με 6μ.μ., τις καθημερινές. Τα σαββατοκύριακα οι ώρες ψηλής ακροαματικότητας είναι 10π.μ. με 12π.μ., καθώς και το απόγευμα 5μ.μ. με 6μ.μ.. Όπως η τηλεόραση, έτσι και το ραδιόφωνο αποτελεί ένα μέσο ψυχαγωγίας, ενημέρωσης, συντροφιάς και χαλάρωσης. Παρόλα αυτά, ο κυριότερος λόγος για τον οποίο το κοινό ακούει ραδιόφωνο είναι η ψυχαγωγία (49%) ενώ η ενημέρωση εκτοπίζεται στη δεύτερη θέση με ένα ποσοστό σαφώς μικρότερο της τάξης του 23%. Το ραδιόφωνο χρησιμοποιείται σε μικρότερο βαθμό για συντροφιά και χαλάρωση.

Γενικά, παρουσιάζονται διαφορές μεταξύ αντρών και γυναικών όσον αφορά τη σχέση τους με το ραδιόφωνο. Οι άντρες δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στην ενημέρωση μέσω ραδιοφώνου σε αντίθεση με τις γυναίκες που ακούνε ραδιόφωνο κυρίως για ψυχαγωγία. Επίσης, η ηλικιακή ομάδα 16 με 35 ακούει ραδιόφωνο κυρίως για ψυχαγωγία σε αντίθεση με τους ερωτηθέντες άνω των 36 ετών οι οποίοι ακούνε ραδιόφωνο κυρίως για ενημέρωση.

Περίπου το 80%, του κυπριακού κοινού κρίνει ότι ο βαθμός κάλυψης των αναγκών για ψυχαγωγία, ενημέρωση, χαλάρωση καθώς και για συντροφιά μέσω ραδιοφώνου, είναι αρκετά ψηλός. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι ο βαθμός κάλυψης των αναγκών του κοινού μέσω του ραδιοφώνου είναι ψηλότερος σε σχέση με αυτόν της τηλεόρασης. Η διαφορά αυτή οφείλεται κυρίως στο χαμηλότερο επίπεδο προσδοκιών του κοινού από το ραδιόφωνο σε σχέση με την τηλεόραση, καθώς και στη δυνατότητα μεγάλης επιλογής σταθμών, η οποία μπορεί να καλύψει σε μεγάλο βαθμό τις επιμέρους ανάγκες των ακροατών.

Το 54% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι η ποιότητα του κυπριακού ραδιοφώνου έχει βελτιωθεί σημαντικά και ένα επίσης ψηλό ποσοστό της τάξης του 27%, δήλωσε ότι έχει βελτιωθεί κάπως τα τελευταία πέντε χρόνια.

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα παρατήρησαν ότι το κυπριακό ραδιόφωνο έχει βελτιωθεί κυρίως στην ενημέρωση, στην ποικιλία μουσικής, στην ψυχαγωγία καθώς και στην ποικιλία προγραμμάτων που προσφέρει. Σε μικρότερο βαθμό, οι ακροατές επισήμαναν βελτιώσεις στις ειδήσεις και στους εκφωνητές. Επίσης, ανέφεραν ότι υπάρχουν περισσότεροι ραδιοσταθμοί, καλύτερες εκπομπές ενώ επισήμαναν ότι η ποιότητα του ραδιοφώνου έχει βελτιωθεί.

Το κοινό παρουσιάζεται ιδιαίτερα ικανοποιημένο με την ποικιλία των προγραμμάτων που μεταδίδονται από το κυπριακό ραδιόφωνο σήμερα. Συγκεκριμένα, το 76% θεωρεί ότι η ποικιλία προγραμμάτων που υπάρχει είναι ικανοποιητική ή πολύ μεγάλη ενώ μόνο ένα 10% τη βρίσκει όχι και τόσο ικανοποιητική.

Τέλος, οι ερωτηθέντες που ανέφεραν ότι το κυπριακό ραδιόφωνο δεν προσφέρει μεγάλη ποικιλία προγραμμάτων, δήλωσαν ότι θα ήθελαν να υπάρχει μεγαλύτερη ποικιλία προγραμμάτων καθώς ενημερωτικές εκπομπές/ειδήσεις στο κυπριακό ραδιόφωνο. Άλλα είδη που θα ήθελαν να ακούσουν σε μεγαλύτερο βαθμό είναι: μουσικά και ψυχαγωγικά προγράμματα, συζητήσεις, θέματα για την Κύπρο, πολιτιστικά και εκπαιδευτικά προγράμματα, σκετς, κοινωνικά θέματα καθώς και αθλητικές εκπομπές.

6. Κυριότερα Συμπεράσματα

Ο ρόλος των ραδιοτηλεοπτικών μέσων και ιδιαίτερα της τηλεόρασης στην κυπριακή κοινωνία είναι κυρίως ενημερωτικός και ψυχαγωγικός. Το κοινό ξοδεύει τον μισό του ελεύθερο χρόνο παρακολουθώντας τηλεόραση και επιζητώντας να καλύψει τις ανάγκες του για ψυχαγωγία, ενημέρωση, χαλάρωση, διαπαιδαγώγηση, ακόμα και για συντροφικότητα. Έχει εντάξει την παρακολούθηση τηλεόρασης στο καθημερινό του πρόγραμμα και ρουτίνα και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της ζωής του.

Όπως διαφάνηκε μέσα από την έρευνα, η τηλεόραση αποτελεί το πλέον άμεσο και ισχυρό μέσο διαβίβασης μηνυμάτων, προβολής προτύπων και διαμόρφωσης κουλτούρας στο κοινό και ως εκ τούτου, οι εμπειρογνώμονες σε κοινωνιολογικά θέματα εκτιμούν ότι η κοινωνική επίδραση των τηλεοπτικών μέσων είναι σημαντική και μεγάλη.

Αυτή η ισχυρή επίδραση των ραδιοτηλεοπτικών μέσων στην κοινωνία, δημιουργεί σύμφωνα με τους εμπειρογνώμονες αυτόματα μια σημαντική υποχρέωση που τα βαραίνει: οφείλουν να δραστηριοποιούνται με κύριο γνώμονα το δημόσιο συμφέρον. Σύμφωνα με τις θέσεις των εμπειρογνομώνων και κοινωνικών φορέων, η κύρια αποστολή των ραδιοτηλεοπτικών μέσων πρέπει να επικεντρώνεται στην αντικειμενική και ολοκληρωμένη ενημέρωση, στην ποιοτική ψυχαγωγία και στην ορθή διαπαιδαγώγηση του κοινού.

Οι εμπειρογνώμονες εντοπίζουν μία παρέκκλιση των τηλεοπτικών καναλιών από την οφειλόμενη αποστολή και ευθύνη που αναπόφευκτα κατέχουν. Η αδιάκοπη επιδίωξη του οικονομικού κέρδους η οποία αποτελεί το μονοδιάστατο και βραχυπρόθεσμο στόχο αρκετών ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών, οδηγεί σε μια συνεχή μάχη συναγωνισμού κατά την οποία όλα τα κανάλια προσπαθούν να εξασφαλίσουν μεγαλύτερα ποσοστά τηλεθέασης και ακροαματικότητας, λειτουργώντας εις βάρος της προσφοράς προγραμμάτων ποιότητας. Ακόμα, η ισχυριζόμενη “επιδίωξη προσωπικών και πολιτικών συμφερόντων” πλήττει σοβαρά την αντικειμενικότητα και παραβιάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα για σωστή και αντικειμενική ενημέρωση. Με βάση τα ευρήματα της έρευνας, η αναφορά στην “απουσία του επαγγελματισμού και ο έντονος ανταγωνισμός μεταξύ των ραδιοτηλεοπτικών καναλιών” αναφέρονται ως οι κυριότεροι παράγοντες που οδηγούν στην έλλειψη καλής ποιότητας.

Σύμφωνα με τους εμπειρογνώμονες και φορείς, “η έλλειψη εξειδικευμένου και τεχνικά καταρτισμένου προσωπικού”, οδηγεί στην ανεπάρκεια παραγωγής προγραμμάτων που προσφέρουν σωστή ψυχαγωγία και ενημέρωση. Επισημαίνουν επίσης διάφορες ελλείψεις στα προσφερόμενα προγράμματα όπως η “απουσία εκπομπών πολιτιστικού περιεχομένου, εκπαιδευτικού χαρακτήρα και ντοκιμαντέρ”. Όσον αφορά τα παιδικά προγράμματα, αυτά δεν ικανοποιούν ούτε τους εμπειρογνώμονες αλλά ούτε και τους γονείς, μια και περιέχουν σκηνές βίας,

προβάλλουν αφύσικες μορφές και αρνητικά μηνύματα που επηρεάζουν τα παιδιά αρνητικά σε πολύ μεγάλο βαθμό.

Τα σημαντικότερα κριτήρια για το κοινό όσον αφορά την ποιότητα της τηλεόρασης είναι:

- Ο σεβασμός της ιδιωτικής ζωής και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων
- Η ισότητα στην μεταχείριση ατόμων και συνόλων
- Η ακρίβεια και αντικειμενικότητα των ενημερωτικών προγραμμάτων
- Ο σωστός προγραμματισμός στις ώρες προβολής.

Η ένδειξη καλής ποιότητας στα τηλεοπτικά κανάλια κρίνεται από:

- Την προβολή ενημερωτικών εκπομπών
- Την αξιοπιστία και αντικειμενικότητα των ειδήσεων
- Τις ποιοτικές κινηματογραφικές ταινίες
- Τα προγράμματα διδακτικού περιεχομένου
- Τις ακριβείς και αντικειμενικές εκπομπές
- Την ποικιλία προγραμμάτων
- Τα καλά σενάρια και παραγωγές.

Η κακή ποιότητα ενδείκνυται από:

- Την προβολή σκηνών βίας και σεξουαλικού περιεχομένου
- Τη χρήση ανάρμοστης γλώσσας
- Τις φτωχές και κακές τοπικές παραγωγές.
- Τον κακό προγραμματισμό στις ώρες προβολής
- Τις επαναλήψεις προγραμμάτων
- Την κακή ποιότητα προγραμμάτων
- Την προβολή φθηνών ξένων σειρών
- Την έλλειψη αντικειμενικότητας
- Την παράβαση της ιδιωτικής ζωής

Παρ' όλο που στην πλειοψηφία του το κοινό παρατήρησε ότι γενικά η ποιότητα της κυπριακής τηλεόρασης έχει βελτιωθεί τα τελευταία πέντε χρόνια, ένα σημαντικό μέρος του κοινού θεωρεί ότι η κυπριακή τηλεόραση έχει χειροτερεύσει στην ποιότητα προγραμμάτων, στις τοπικές παραγωγές, στις κινηματογραφικές ταινίες και στις ειδήσεις.

Η ποικιλία προγραμμάτων που μεταδίδονται στην κυπριακή τηλεόραση κρίνεται από το κοινό ως πολύ μεγάλη ή ικανοποιητική. Μη ικανοποιητικός κρίνεται ο βαθμός προβολής ντοκιμαντέρ, η ποιότητα κινηματογραφικών ταινιών, η προβολή συζητήσεων, εκπαιδευτικών/επιμορφωτικών

προγραμμάτων, η προβολή ενημερωτικών και πολιτιστικών προγραμμάτων και τοπικών παραγωγών (για την κουλτούρα και την ιστορία της Κύπρου) καθώς και οι επαναλήψεις.

Σε γενικές γραμμές, το κοινό παρουσιάζεται λιγότερο επικριτικό έναντι στα ραδιοτηλεοπτικά μέσα, σε σχέση με τους εμπειρογνώμονες και τους σχετικούς φορείς. Συγκριτικά με παρόμοιες έρευνες που έχουν διεξαχθεί στο εξωτερικό, στην Κύπρο το σκηνικό παρουσιάζεται καλύτερο μέσα από τις αντιλήψεις του ραδιοτηλεοπτικού κοινού.

Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη την σχετικά πρόσφατη εξέλιξη του ραδιοτηλεοπτικού πεδίου στην Κύπρο, με την εισαγωγή των ιδιωτικών καναλιών να τοποθετείται στην προηγούμενη δεκαετία, την παρουσία συνδρομητικών καναλιών να παρατηρείται ακόμη πιο πρόσφατα και την δειλή ένταξη των δορυφορικών καναλιών να βρίσκεται σε εξέλιξη τον τελευταίο ένα χρόνο, μπορεί κανείς να συμπεράνει ότι ο Κύπριος τηλεθεατής δεν έχει την ανάλογη εμπειρία με αυτή των τηλεθεατών του εξωτερικού και ως εκ τούτου δεν έχει ακόμα διαμορφώσει ψηλές προσδοκίες και κριτική ικανότητα. Παρόλα αυτά, με την συνεχή ανάπτυξη του ραδιοτηλεοπτικού πεδίου που παρατηρείται, σύντομα ο Κύπριος τηλεθεατής θα αναπτύξει και περισσότερη κριτική ικανότητα και ψηλότερες απαιτήσεις, οι οποίες εάν δεν ικανοποιηθούν, θα τον αναγκάσουν να μειώσει την «κατανάλωση» κυπριακών καναλιών και να στραφεί σε εναλλακτικές λύσεις (π.χ. δορυφορικά κανάλια).

Η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης αντιπροσωπεύει τον επίσημο ρυθμιστή του ραδιοτηλεοπτικού πεδίου. Σύμφωνα με τους εμπειρογνώμονες και τους σχετικούς φορείς, ο ρόλος και οι ενέργειες της Αρχής, θα πρέπει να διασφαλίζουν την 'αποστολή' του ραδιοτηλεοπτικού πεδίου στην Κύπρο, που είναι η εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος. Ανάμεσα στο κοινό παρατηρείται άγνοια για την ύπαρξη, τον ρόλο και τη δράση της Αρχής. Παράλληλα, ζητά τον έλεγχο της ποιότητας των προγραμμάτων που προβάλλονται και την προστασία του από τα προγράμματα κακής ποιότητας.

7. Εισηγήσεις

Η φιλελευθεροποίηση της κυπριακής τηλεόρασης, που είχε ως αποτέλεσμα την λειτουργία αρκετών ιδιωτικών σταθμών και την πολυφωνία των ραδιοτηλεοπτικών μέσων, θεωρείται ως το κύριο επίτευγμα της κυπριακής ραδιοτηλεόρασης. Αυτή η πολυφωνία συνέβαλε στην ελευθερία του λόγου, της συζήτησης, της πληροφόρησης και της παρουσίασης διαφορετικών απόψεων.

Ωστόσο, αυτή η φιλελευθεροποίηση και ανάπτυξη του ραδιοτηλεοπτικού πεδίου, οδήγησε αναπόφευκτα στην αύξηση του ανταγωνισμού και στην αναζήτηση του οικονομικού κέρδους. Οι επιδιώξεις των καναλιών επικεντρώθηκαν στο να πετύχουν ψηλότερα ποσοστά τηλεθέασης και ακροαματικότητας, εις βάρος του στόχου για προσφορά προγραμμάτων ποιότητας.

Η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης έχει την αρμοδιότητα και οφείλει να παίζει καταλυτικό ρόλο στην αναβάθμιση του ραδιοτηλεοπτικού πεδίου και της ποιότητας των προγραμμάτων. Εκτός από τον εποπτικό της ρόλο, η Αρχή θα πρέπει να ασκήσει παράλληλα συμβουλευτικό και καθοδηγητικό ρόλο με στόχο να βοηθήσει τα κανάλια στην βελτίωση και διασφάλιση της καλής ποιότητας, χρησιμοποιώντας τις παραμέτρους διασφάλισης της ποιότητας που ανέδειξε η μελέτη. Επίσης, η ενημέρωση του κοινού σχετικά με την ύπαρξη και τον ρόλο της Αρχής, θα εξασφαλίσει την συμβολή του κοινού στην προσπάθεια βελτίωσης και διασφάλισης της ποιότητας του ραδιοτηλεοπτικού πεδίου. Επιπρόσθετα, με την ενημέρωση το κοινό αναμένεται ότι θα υιοθετήσει μια πιο κριτική στάση απέναντι στα ραδιοτηλεοπτικά μέσα, αυξάνοντας τις προσδοκίες και τις απαιτήσεις του για την ποιοτική αναβάθμιση τους.

Ο δημόσιος διάλογος και οι συζητήσεις γύρω από τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα, τον ρόλο και την αποστολή τους, θα οδηγήσουν στον προβληματισμό του κοινού και στη δημιουργία μιας δυναμικής, ικανής να επηρεάσει τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα για την διόρθωση των προβλημάτων και ελλείψεων τους.

Η συνεχής ανάπτυξη του τομέα και η πρόσφατη ανάπτυξη της δορυφορικής τηλεόρασης στην Κύπρο, δημιουργεί ένα έντονο ανταγωνιστικό περιβάλλον, όπου τα κυπριακά κανάλια έρχονται πλέον αντιμέτωπα με τα πιο έμπειρα και σαφώς ψηλότερου επιπέδου κανάλια του εξωτερικού. Ο κύπριος τηλεθεατής έχει πλέον τη δυνατότητα επιλογής της δορυφορικής τηλεόρασης, η οποία προσφέρει ελκυστικότερα προγράμματα και μεγαλύτερη ποικιλία. Η επαφή του κύπριου τηλεθεατή με τέτοια κανάλια σύντομα θα αυξήσει τις απαιτήσεις και προσδοκίες του καθώς και τη κριτική του ικανότητα και την ικανότητα του να εντοπίσει πιο εύκολα τις ελλείψεις των κυπριακών ραδιοτηλεοπτικών καναλιών.

Η αναβάθμιση της ποιότητας των σταθμών, αποτελεί τον μοναδικό τρόπο διασφάλισης της μακρόχρονης βιωσιμότητας των Κυπριακών ραδιοτηλεοπτικών μέσων. Η συνεχής ενημέρωση των καναλιών σχετικά με τις προσδοκίες και τις απαιτήσεις του ραδιοτηλεοπτικού κοινού, θα βοηθήσει στο σωστό προγραμματισμό και στην θέσπιση μέτρων διασφάλισης ποιότητας που θα λειτουργήσουν όχι μόνο σαν ασπίδα προστασίας του τηλεοπτικού κοινού προς την λήψη ποιοτικών προγραμμάτων και αντικειμενικής ενημέρωσης, αλλά και σαν ασπίδα προστασίας των καναλιών από τον δύσκολο ανταγωνισμό τον οποίο έρχονται να αντιμετωπίσουν.

Η ενημέρωση αυτή, θα μπορούσε να γίνεται σε τακτική βάση είτε με την υιοθέτηση ενός προγράμματος διεξαγωγής διαλόγου ανάμεσα στο κοινό, στους εμπλεκόμενους φορείς και τους εκπροσώπους των ραδιοτηλεοπτικών μέσων, είτε μέσω διεξαγωγής ερευνών, ή ακόμα και μέσω δημιουργίας μηχανισμού λήψεως εισηγήσεων, προβληματισμών και παραπόνων ή με άλλους τρόπους που να διασφαλίζουν την άμεση και εποικοδομητική επικοινωνία.

Η καλύτερη ποιότητα των ραδιοτηλεοπτικών μέσων, δεν αποτελεί μόνο θέμα ηθικής και προσδοκιών μιας συγκεκριμένης ομάδας ατόμων αλλά και πολιτική βιωσιμότητας και οικονομικής ευρωστίας. Μέσα από τη μελέτη, το κοινό διατύπωσε μια πραγματιστική άποψη όσον αφορά την έννοια της ποιότητας και η οποία μπορεί να φανεί πολύ χρήσιμη στην χάραξη μας ολοκληρωμένης πολιτικής για την επίτευξη των στόχων του κυπριακού ραδιοτηλεοπτικού πεδίου.